ſcipuli aut ſenſerūt hoc: aut dixerunt: aut eis iuda dicēte
ꝑſuaſū ſit: atq; diuȝ volūtatē mattheus ⁊ marcus et vbis
expſſerit. ſȝ iudas ꝓptea dixerat q: fur erat: ceteri vo pp
paupuȝ curā. Joānes aūt de ſolo illo id ꝯmemorare vo
luit cuius ex hac occaſiōe furādi ꝯſuetudineȝ credidit imi
tādā. CHRY. i ho. Diſcipuli ḡ ita exiſtimabant: ſȝ dn̄s
mētē mulieris vidēs ꝑmittit. multa. n. erat ei⁹ religio ⁊ in/
effabile ſtudiū: iccirco ꝯdeſcēdēs ꝯceſſit ſup caput ſuū vn
guētū effundi. Sicut. n. pr̄ ei⁹ odorē victime ⁊ fumū patie/
bat: ita ⁊ xp̄s mlr̄em deuote vngētē: cui⁹ diſcipuli mentē
neſciebāt qrelā faciētes. vn̄ ſeqt̄ur. Sciēs āt ieſus ait illis
Quid mo. eſ. huic mu. RE. p qd̄ aperte oñdit q apli qd
moleſte locuti fuerāt aduerſus eā. Pulchre autem ſubdit
Opus bo. ope. ē i me. Ac ſi di. Nō ē ꝑditio vnguēti ſicut
vos dicitis: ſȝ opus bonū. i. pietatis ⁊ deuotōis obſequū
CHRY. in ho. Jō aūt nō ſimplr̄ dixit: Bonū op⁹ opata
ē i me: ſȝ ꝓus poſuit: Quid moleſti eſtis huic mulieri: eru
diēs nos qdcūq; gerit bonū a qcūq;: ⁊ ſi nō valde diligen
ter fcm̄ fuerit: ſuſcipere ⁊ augere ⁊ fouere ⁊ nō ex ꝓncipio
omēȝ diligētiā expetere. Quiſqs. n. eū iterrogaſſet anq fe/
ciſſet hoc mlr: nō mādaſſet hoc fieri: ſȝ poſt effuſū vnguē
tū nō hēbat locū diſcipuloꝝ icrepatio: ⁊ iō ipe vt nō ob/
tūderet deſideriū mlr̄is: oīa hec i ꝯſolatōeȝ mlr̄is dixit.
Seqt̄: Nā pau. ſp ha. vo. RE. Oñdit. n. dn̄s his vbis qſi
ex qdā rōne: qm̄ nō erāt illi culpādi q ſibi adhuc i morta
li corpe ꝯuerſāti: aliqd d ſuis facultatib⁹ miſtrarēt: cū pau
pes ſp hn̄di eēnt i eccl̄ia: qb⁹ fideles cū vellēt bn̄facē poſ
ſent: ipe vo breui tpe corporalr̄ māſur⁹ erat cū eis. vn̄ ſe/
quit: Me āt nō ſp hēbitis. HIE. Qrit āt h qd: qre dn̄s p⁹
reſurrectōeȝ dixerit ad diſcipulos: Ecce ego vobiſcū ſuȝ
vſq; ad ꝯſūmatōeȝ mūdi: ⁊ nūc loqt̄: Me āt nō ſp hēbitis
Sȝ mihi vr̄ i hoc loco d pn̄tia dicere corpali: q neq; cū
eis ita futur⁹ ſit p⁹ reſurrectionē quō nūc i oī ꝯuictu ⁊ fa
miliaritate. RE. Vel ſoluit ita vt itelligat q ſoli iude di/
ctū ſit: ſȝ iō nō dixit: hētis ſȝ hēbitis: q: i pſona iude oib⁹
imitatorib⁹ illi⁹ dcm̄ ē. Jō āt dicit: Nō ſep: cū nec ad tps
hēant: q: mali videt̄ hēe xp̄ȝ i pn̄ti ſclo qn̄ miſcent ſe mē/
bris xp̄i: ⁊ accedūt ad mēſā ei⁹ ſȝ n̄ ſp ſic hēbūt: qn̄ ſolis ele
ctis dictur⁹ ē: Venite bn̄dicti pr̄is mei. Seqt̄: Mit. n. hec
vn. hoc i cor. me. ad ſepe. me fe. Cōſuetudo erat illi⁹ ppl̄i
vt corpora mortuoꝝ diuerſ aromatib⁹ ꝯdirēt qten⁹ diu
ti⁹ illeſa ꝯſuarēt. Et q: futuꝝ erat vt hec mlr corpus dn̄i
mortuū vellet pungere: ⁊ tn̄ nō poſſet: q: reſurrectōe anti
ciparet: iccirco diuina ꝓuidētia actū ē vt viuū dn̄i corp⁹
pungeret. hoc ē ḡ qd dicit. Mit. hec. i. cū hec mlr corpus
meū viuū pūgēt: me morituꝝ ⁊ ſepeliēdū oñdit. CHR.
i ho. Q: ḡ ſepulchꝝ ⁊ mortē ꝯmemorauerat vt nō videat
i triſticiā mittere mulierē: rurſus eā ꝯſolat p ea q ꝯſequūt
Amē di. vo. vbicūq; ꝑdi. fu. RABA. i. i qcūq; loco dila
tabit eccl̄ia p totū mūdū dicet: ⁊ q hoc fec. iſtō ⁊ apposi
tū notat q ſicut iudas ꝓdicēs adept⁹ ē ꝑfidie ifamia: ſic ⁊
iſte pie deuotōis gliaȝ. HIE. Attēde noticiā futuroꝝ q
paſſurus poſt biduū ⁊ morituꝝ: ſciat euangeliū ſuū in
toto orbe celebrandū. CHRY. in ho. Ecce aūt q dixit:
factū ē: ⁊ vbicūq; terraꝝ abieris: videbis hāc mulierem
famoſā effectā qd virtus ꝑdicētis efficit. Et regū qdē mul
toꝝ ⁊ ducū victorie ſilent: ⁊ multi qui ciuitates ꝯſtruxe/
rūt: ⁊ gētes multas ſuiuti ſubegerūt: neq; ex auditu neq;
ex noīe ſūt cogniti. quoniam aūt hec mlr oleuȝ effudit in
domo leproſi cuiuſdā. xij. viris pn̄tibus: hoc oēs ꝯcinūt
p orbē terraꝝ: ⁊ tps tantū ptrāſyt: ⁊ memoria eius qd fa/
ctū ē nō ē tabefacta. Sȝ qre nihil ſpāle ꝓmiſit mulieri: ſȝ
ſempiternā memoriā: q: ex his q dixit intelligi potuit. Si
n. opus bonū fecit: manifeſtū ē q ⁊ mercedē dignā ſuſci/
piet. HIE. Myſtice aūt paſſurus ꝓ oi mundo morat in
bethania in domo obediētie: q quodā fuit ſimonis lepro
ſi. Simon q; ipſe obediēs di: q iuxta aliā intelligētiā mū/
dus interpretari pōt: in cuius domo curata eſt eccleſia.
ORI. Oleū aūt vbiq; in ſcripturis aut opus mie intelli
gitur: quo lucerna verbi enutriti clareſcit: aut doctrina
cuius auditu verbū fidei quod ē acceſum nutritur. Gene
raliter ḡ omne quo quis vngitur oleū appellatur. oi aūt
aliud ē vnguentū. iteȝ vnguenti aliud ē precioſum: ſic oīs
actus iuſtus opus bonū dicitur. Operis aūt boni aliud
eſt qd facimus pp hoīes vel ſȝ hoīes: aliud qd pp deum
⁊ ſm deū. Jtē hoc ipſum qd facimus pp deū: aliud pfi/
cit ad vſuȝ hoīum: aliud tm̄ ad gloriā dei vt puta aliquis
benefacit hoi nālī iuſticia motus: n̄ pp deū: quo faciebāt
interdū ⁊ gentes opus. illud oleū eſt vulgare non magni
odoris: ⁊ ipſum tn̄ acceptabile apud deū: qm̄ vt dicit pe
trus apud clementē. Opera bona q fiunt ab infidelibus
in hoc ſeculo eis ꝓſunt: nō in illo ad cōſequēdū vitā eter
nā: q aūt pp deū faciunt: magis illis in illo ſeculo proficit
hoc ē vnguentū boni odoris: Sed aliud fit ad vtilitatem
hoīuȝ: vtputa elemoſyna ⁊ cetera huiuſmōi hoc q facit i
xp̄ianos: pedes dn̄i vngit: q: ipi ſunt dn̄i pedes qd preci
pue ſolēt facere penitentes ꝓ remiſſiōe pctōꝝ ſuoꝝ. Qui
aūt caſtitati ſtudet ⁊ in ieiunijs ⁊ in orōibus ꝑmanet: ⁊ ce
teris q tm̄ ad gliam dei ꝓficiūt: hoc ē vnguentū qd vngit
dn̄i caput: ⁊ hoc ē vnguetum precioſum ex cuius odore
tota replet eccleſia. ⁊ hoc ē opus ꝓpriū nō penitentiū ſȝ
ꝑfectoꝝ: aut doctrina que neceſſaria ē hoībus: hoc ē vn/
guentū quo pedes dn̄i vngunt. Agnitio aūt fidei q ad ſo/
lū ptinet deū ē vnguentū quo vngit caput xp̄i: quo cōſe/
pelimur xp̄o per baptiſmū in mortē. HILA. Mulier
aūt hec in prefiguratione plebis gentiuȝ ē q in paſſiōe xp̄i
gliaȝ deo reddidit. Caput. n. ei⁹ punxit: caput aūt xp̄i de⁹
ē: nā vnguētū boni operis eſt fructus: ſȝ diſcipuli fauore
ſaluādi iſrael vēdi hoc i vſuȝ paupeꝝ dicūt debuiſſe: pau
peres aūt iudeos fide indigētes: inſtictu ꝓphetico nūcu/
pāt: qbus dn̄s ait plurimū ēe tpis quo hāc curā paupuȝ
poſſent. Cetera nō niſi ex precepto ſuo ſalutē gētib⁹ poſſe
preſtari: q ſecum infuſo mulieris huius vnguēto ſūt ꝯſe/
pulte. q: regnātio nō niſi cū mortuis i baptiſmi ꝓfeſſiōe
reddetur. ⁊ icciro vbi predicabitur hoc euangelium nar
rabitur opus eius: quia ceſſante iſrael: euangelij gloria fi/
de gentium predicatur.

¶ Tūc abijt vnus de duodeciȝ q dicebatur iudas
ſcarioth: ad principes ſacerdotū: ⁊ ait illis: Quid
vultis mihi dare ⁊ ego vobis eū tradā. At illi con
ſtituerunt ei triginta argenteos. Et exinde quere
bat opportunitateȝ vt eum traderet.

¶ GLO. Poſita occaſione ꝑditionis: ꝯſter de ꝑditiōe
iude agit euangeliſta. vnde dicit: Tunc abi. vnus de. xij.
CHRY. in home. Tunc. ſ. quando hoc audiuit: quoniā
predicabitur hoc euangeliū vbiq; timuit eniȝ: nam virtu
tis ineffabilis erat qd dictū eſt. AVGV. de con. euang.
Jta. n. ſermo dirigitur dicente dn̄o: Scitis q: poſt bidu.
paſ. fi. tunc congre. ſunt prin. ſacer. Tūc abi. vnus de. xij.
Jnter illud enim qd dictū ē: Ne tumultus fieret i populo
⁊ hoc qd dicitur. Tunc abijt vnus de. xij. interpoſituȝ eſt
illud de bethania qd recapitulando dictū ē. ORI. Abijt
aūt aduerſus vnū principē ſacerdotuȝ q factus fuerat ſa
cerdos in eternū ad multos principes ſacerdotū: vt ven
deret precio volentem redimere totū mundū. RABA.
Abijt aūt dicit: q: non coactus: non inuitatus: ſed ſponte
ſceleratū init conſilium. CHRY. in ho. Addit autem:
vnus de. xij. ac ſi diceret: de primo choro coꝝ qui ſubli/
miter electi ſunt: ⁊ ad deſignationem eius adiungit: Qui
dicitur iudas ſcarioth. Erat eniȝ ⁊ alius iudas. REMI.
Scariotha nāq; fuit villa vnde ortus ē iſte iudas. LEO.
pa. in ſer. de paſ. Qui non timoris perturbatione chriſtu
deſeruit: ſed pecunie cupiditate diſtraxit: amore enim pe
cunie vilis eſt omnis affectio ⁊ anima lucri cupida etiaȝ
pro exiguo perire non metuit: nullumq; eſt iuſticie in il
lo corde veſtigium: in quo ſibi auaricia facit habitacu
lum. Hic perfidus iudas inebriatus veneno dum ſitit
lucrum

lucrum: tam ſtulte impius fit: vt dominum venderet et
magiſtrū. vnde dixit principib⁹ ſacerdotū: Quid vul. mi.
da. ⁊ ego vo. eū tra. HIE. Infelix iudas dānū qḋ ex effu
ſione vnguenti ſe feciſſe credebat: vult magiſtri precio cō
penſare. nec certā tñ poſtulat ſummam: vt ſaltem lucroſa
videretur proditio: ſed quaſi vile tradens mancipium in
poteſtate ementiū poſuit q̄tuz vellent dare. ORI. Hoc
aūt faciunt omnes qui accipiunt aliquid corporaliū aut
mundalium reruz vt tradant: ⁊ eijciant ab anima ſua ſal
uatorem ⁊ verbū veritatis quod erat in eis. Sequitur.
At illi conſti. ei. xxx. ar. Tantā mercedem conſtituentes:
quantos annos ſaluator conuerſat⁹ fuerat in hoc mūdo.
HIE. Joſeph aūt non vt multi putāt iuxta. lxx. interpre
tes. xxx. aureis vendit⁹ ē: ſed iuxta hebraicā veritatem.
xxx. argenteis. neq₃ enim poterat ſeruus precioſior eē q̄
dn̄s. AVG. de con. euā. q̄ aūt dn̄s. xxx. vendit⁹ ē: ſigni
ficauit p iudā iudeos iniquoſq₃ q̄ pſequētes carnalia ⁊ tē
poralia que ad q̄nq₃ pertinēt ſenſus corporis: Chriſtum
habere noluerūt: ⁊ q₂ ſexta mūdi etate fecerūt ſexies q̄n
q₃ eos quaſi preciū vēditi dn̄i accepiſſe ſignatū ē: ⁊ quia
eloquiū dn̄i argentū ē: illi aūt ipſaz legē ēt carnaliter intel
lexerūt tanq̄ in argento impreſſerant ſecularis principa
tus imaginē quā amiſſo dn̄o tenuerunt. Sequitur: Et exi.
q̄. op. vt eū traderet. ORI. Qualē aūt opportunitatem
querebat iudas: lucas manifeſti⁹ explanat dicēs: Et que
rebat opportunitatē vt traderet euz ſine turba. i. qn̄ pp̄ls
nō erat circa eū: ſed ſecretus erat cū diſcipulis: qḋ ⁊ fecit
tradēs eū poſt cenā cū ſecret⁹ eēt in predio gethſemani: ⁊
inde vſq₃ nūc opportunitas iſta videtur his qui volunt
prodere dei verbū in tēpore perſecutionis: qn̄ multitudo
credentiū nō eſt circa verbū veritatis.

Prima aūt die azimoꝝ acceſſerunt diſcipuli
ad ieſū dicētes: Ubi vis parem⁹ tibi comedere pa
ſcha? At ieſus dixit: Jte in ciuitatē ad quēdā: ⁊ di
cite ei: Magr̄ dicit tēpus meū prope ē: apud te fa
cio paſcha cū diſcipulis meis. Et fecerunt diſcipu
li ſicut cōſtituit illis ieſus: ⁊ parauerūt paſcha.

GLO. Proſecut⁹ fuerat euāgeliſta de his q̄ erāt p̄am
bula ad xp̄i paſſionē. ſ. de p̄nūciatione paſſiōis: de ꝯſilio
p̄ncipū: ⁊ de tractatu ꝓditiōis: nūc aūt ip̄a ⁊ ſeriē paſſio
nis icipit dicēs: Pria aūt die azi. HIE. Pria dies azi
moꝝ. xiiij. dies mēſ p̄mi ē: qn̄ agn⁹ imolat ⁊ luna pleniſ
ſima ē ⁊ fermētū abijcit. REMI. Et notādū q̄ apud iu
deos p̄mo die paſcha celebrat: reliq̄ vo. vij. ſeq̄ntes dies
azimoꝝ vocabant: ſ₃ nūc dies azimoꝝ dr̄ p die paſche
CHRY. in ho. Ul' hāc p̄mā diē azimoꝝ dicit: q₂. vij. di
es azimoꝝ erāt: aſſueuerūt. n. iudei a veſpa ſp numerare
diē. vn̄ hui⁹ diei facit mētionē ſm̄ quā i veſpa paſcha erat
imolādū qḋ q̄nta feria fuit. REMI. S₃ forte dicet ali
q̄s: Si ille typic⁹ agn⁹ figurā hui⁹ veri agni geſtabat: q̄re n̄
ea nocte paſſus ē xp̄s qn̄ ſolebat agn⁹ imolari? S₃ ſcien
dū q₂ eadē nocte myſteria ſanguis ⁊ corpis ſui diſcipuliſ
celebrāda tradidit: ⁊ ſic tēt⁹ ⁊ ligat⁹ a iudeis ⁊ ſue imola
tionis. i. paſſiōis ſacrauit exordiū. Seqtur. Acceſ. ad ie.
diſ. d. Ubi vis pe. ti. co. paſc. Jnter eos autē diſciplos q̄
acceſſerūt ad ieſū iterrogātes: ⁊ iudā fuiſſe eſtimo ꝓdito
rē. CHRY. in ho. Ex hoc aūt manifeſtū ē: qm̄ nō erat ei
dom⁹ neq₃ tuguriū. Ego aūt eſtimo neq₃ diſciplos habu
iſſe. ꝑfecto. n. eū illuc rogaſſēt vēire. Seqt: At ie. dixit. Jte
in ciui. ad q̄ndā. AVG. de cō. euā. Eū. ſ. quē marc⁹ ⁊ lu
cas dicūt prēmfamilias vel dn̄z dom⁹. Qḋ ḡ iterpoſuit
matthe⁹: Ad q̄ndā: tāq̄ ex pſona ſua ſtudio breuitatis il
lud ꝯpēdio voluit iſinuare: nā neminem ſic loq̄ vt dicat.
Jte ad quēdā: q̄s neſciat? At p hoc cū matthe⁹ v̄ba domi
ni poſuiſſet dicētis: Jte i ciuitatē. interpoſuit ipſe: Ad q̄n
dā: nō q₂ ipſe dn̄s hoc dixerit: ſ₃ vt ipſe nob̄ iſinuaret tā
to noīe fuiſſe quēdā i ciuitate ad quē dn̄i diſcipuli mitte

bātur vt preparēt paſcha. manifeſtū ē enim diſcipulos a
dn̄o nō ad quēlibet ſ₃ ad quēdā hoiez. i. ad certū aliquē
miſſos eē. CHRY. in ho. Ul' dicēdū q̄ p hoc qḋ dicit
Ad quēdā oñdit q̄ ad ignotū hoiez mittit: mōſtrās hinc
qm̄ poterat nō pati. Qui eni mēti hui⁹ pſuaſit vt eos ſuſci
peret qḋ nō vtiq₃ opat⁹ eēt i hiſ q̄ eū crucifigebāt ſi tñ vo
luiſſet nō pati: ego aūt nō hoc admiror ſolū qm̄ eū ſuſce
pit ignot⁹ exn̄s: ſ₃ qm̄ ſuſcipiēdo chriſtū mltoꝝ odiū ꝯtē
pſit. HILA. Ul' io hoiz cū quo paſcha celebratur⁹ eēt
nō notat: nō eniz chriſtian⁹ honor credētib⁹ erat pſcitus.
RA. Ul' nomē pretermittit vt oīb⁹ verū paſcha celebrare
volētib⁹ chriſtūq₃ hoſpitio ſue mētis ſuſcipe dāda facltas
deſignet. HIE. Jn hoc ēt more vetis teſti noua ſcriptura
ꝯſuat. Frequēter eni legim⁹: Dixit ille illi: ⁊ i loco illo ⁊ il
lo: ⁊ tñ nomē pſonaꝝ locorūq₃ nō ponit. Seqt: Et dicite
ei: Magr̄ dic: tēp⁹ meū ppe ē. CHRY. i ho. Hoc aūt di
xit diſcipulis paſſionē ꝯmemorās: vt ex mltiplici paſſiōiſ
enūciatiōe exercitati meditarent quod futurū erat: ſil' aūt
demōſtrās q̄ volēs ad paſſionē venit. Sequit: Apud te
facio paſcha. Jn quo demōſtrat qm̄ vſq₃ ad vltimū diez
nō erat cōtrari⁹ legi. Addidit aūt: Cū diſcipulis meis: vt
ſufficiēs fieret preparatio: ⁊ vt ille ad quē mittebat nō exi
ſtimaret eū occultari velle. Sequitur: Et fece. diſcip. ſicut
conſti. illis ieſus. ⁊ para. paſcha. ORI. Forſitā aūt ali
quis requiret ex eo q̄ ieſus celebrauit more iudaico pa
ſcha: q₂ cōuenit ⁊ nos imitatores chriſti ſimul facere: nō
cōſiderans q̄ ieſus fact⁹ ē ſub lege: non vt eos q̄ ſub lege
erant ſub lege relinqueret: ſ₃ vt ex lege educeret: quāto er
go magis nō conuenit illos introire in lege q̄ pri⁹ fuerant
extra legē: ſed ſpiritaliter celebrātes q̄ in lege corporalit̄
celebrāda mādant: vt in azimis ſynceritatis ⁊ veritatis
celebram⁹ paſcha ſ₃ volūtatē agni dicētis: Niſi māduca
ueritis carnē meā: ⁊ bibe. ſan. meū nō habe. vitā i vobis.

Ueſpe aūt ſabbati: diſcūbebat cuz duodecim
diſcipulis ſuis. Et edētibus illis dixit: Amen dico
vobis: quia vnus veſtrū me traditurus ē: Et cōtri
ſtati valde: ceperūt ſinguli dicere: Nūqd ego ſum
dn̄e? At ipſe rn̄dēs ait: Qui itingit mecū manū in
parapſide: hic me tradet. Filius quidem hominis
vadit ſicut ſcriptū ē de illo. veh aūt homini illi: p
quē filius hois tradetur. Bonū erat ei: ſi natuſ nō
fuiſſet hō ille. Rn̄dēs aūt iudas qui tradidit eum
dixit: Nūquid ego ſuz rabbi? Ait illi: Tu dixiſti.

HIE. Quia ſupra dn̄s de paſ. ſua predixerat: nunc eti
am de proditore predicit dās ei pn̄ie locum: vt cuz intel
ligeret ſciri cogitationes ſuas ⁊ occulta cordis conſilia
peniteret eū facti ſui. vnde dicit: Ueſpere aūt ſa. diſcū. cū
xij diſci. ſuis. REMI. Cū. xij. dicit: q₂ iudas adhuc erat
in numero: q̄ iā receſſerat merito. HIE. Omnia eni ſic
agit iudas vt tollatur ſuſpicio ꝓditoris. REMI. Et no
tādū: q₂ pulchre veſpe facto diſcubuiſſe dicit: qm̄ ad ve
ſperā agn⁹ imolari ſolebat. RAB. Jdeo ēt veſpere di
ſcubuit cuz diſcipulis: q₂ in paſſione chriſti qn̄ verus ſol
ad occaſū properauit: refectio eterna oīb⁹ fidelib⁹ prepa
rata fuit. CHRY. in ho. Deſignat aūt euāgeliſta q̄ co
medētib⁹ illis diſputat ieſus de traditione iude: vt ⁊ de
tēpore ⁊ a mēſa oñdat maliciā proditoris. ⁊ ideo ſequit
Et edētib⁹ illis. d. amē dico vo. q₂ vn⁹ ve. me tra. ē. LEO
papa in ſer. de paſ. Jn quo notā ſibi eē ꝓditoris ſui ꝯſcie
tiā demōſtrauit: nō aſpa ac aperta ipiū icrepatiōe cōfun
dēs: ſed leui ⁊ tacita admonitiōe ꝯueniēs: vt facili⁹ corri
geret penitēdo: quē nulla dformaſſet abiectio. ORI. Ul'
dixit gnālit: vt teſtio pcuſſi cordis ſingulorū q̄litas ꝓba
ret: ⁊ vt iude oñderet maliciā q̄ nec cognitori ꝯſilioꝝ ſuo
rū credebat: eſto q₂ i primis putauit latere q̄ſi hoiem qui
poſtq̄ vidit conſciaz ſuā poſitā i v̄bis ipſi⁹: quoꝝ primū

tem reſurrectionem ſuam nominat. Ideo autem hoc de
reſurrectione dixit: ꝙ ſ. cum apoſtolis eſſet bibiturus: ne
aliqui exiſtimarent phantaſiā eē reſurrectionem: ⁊ ideo
perſuadentes hominibus de chriſti reſurrectiōe dixerūt:
Simul comedimus ⁊ bibimus cum eo: poſtquā reſurre-
xit a mortuis: per hoc ergo oſtendit ꝙ videbunt eū clare
ſuſcitatum: ⁊ cum ipſis rurſus erit. Quod aūt dicit: No
uuꝫ. intelligendū eſt noue. i. nouo modo: nō quaſi corpuſ
paſſibile habens ⁊ indigens cibo. Non eniꝫ poſt reſur-
rectioneꝫ comedit ⁊ bibit: qꝛ cibo indigeret: ſed propter
reſurrectionis certitudinē. Quia vero ſunt quidā hereti-
ci in ſacris myſteriis aqua vtentes non vino: demōſtrat
per hec verba: quoniā ⁊ cū ſacra myſteria tradidit vinū
dedit: qđ ⁊ reſuſcitatꝰ bibit. propter hoc dicit: Ex hoc ge
nimine vitis. Uitis eniꝫ vinū nō aquam generat. HIE.
Uel aliter: De carnalibus dominus tranſit ad ſpiritalia.
ꝙ vinea de egypto tranſplantata populus ſit iſrael: ſacra
ſcriptura teſtatur. dicit ergo dn̄s ſe de hac vinea nequa-
ꝗ̄ eē bibiturum niſi in regno patris. Regnū patris fidem
puto eē credentium. ergo cū iudei regnū receperint patriſ
tunc de vino eorum dn̄s bibet. Attēde autē ꝙ dicat: Pa
tris: ⁊ non dei. Omniſ eniꝫ pater nomē ē filii: ac ſi diceret
cum crediderint in deū patrē: ⁊ adduxerit eos pater ad fi
liū. REMI. Uel aliter: Non bibaꝫ de geni. vi. huius. i.
non vltra ſynagoge carnalibus oblationibuſ delectabor
in quibus illa paſchalis agni imolatio precipuū locū te-
nere ſolebat: Aderit autem tempus mee reſurrectionis et
dies: in quo in regno patris conſtitutus. i. gloria eterne i-
mortalitatis ſublimatus vobiſcum illud bibam nouum:
hoc ē de ſaluatione illiꝰ populi iā renouati per aquā ba-
ptiſmatis: quaſi nouo gaudio letabor. AVG. de q̄. euā.
Uel aliter cū dicit: Bibā illud nouū. vult intelligi hoc ve-
tus eſſe. Quia ergo de propagine adā qui vetꝰ hō appel-
lat corpus ſuſcepit: qđ in paſſione morti traditurus erat:
vnde etiā per vini ſacramētū cōmēdauit ſanguinē ſuū: qđ
aliud nouū vinū ꝗ̄ imortalitatē renouandoꝝ corporum
intelligere debemus? Quod autē dicit: Uobiſcū bibā. in
ipſis reſurrectionē corporū ad includēdā imortalitatem
promittit. vobiſcū. n. non ad idē tēpus: ſed ad eandē ino-
uationē eſſe dictum accipiendū eſt. nam ⁊ nos dicit apo-
ſtolus reſurrexiſſe cum chriſto: vt ſpes rei future iā letici-
am preſentē afferat. Quod autē de hoc genimine vitis ē
illud nouū eſſe dicit: ſignificat vtiqꝫ eadē corpora reſur-
rectura ſm̄ innouationē celeſtem que nunc ſm̄ terrenam
vetuſtatem ſunt moritura. HILA. Uidetur autē ex hoc
ꝙ iudas cum eo non biberit: qꝛ non erat bibiturus in re-
gno: cum vniuerſos tunc bibentes ex vitiſ iſtius fructu bi
bituros ſecum poſtea polliceretur. GLO. Sed ſuſtinen
do aliorum ſanctorum ſententiam: ꝙ ſ. iudas ſacramen-
ta receperit a chriſto: dicendū ē quod hic dicit Uobiſcuꝫ
ad plures eorum non ad omnes referendum eſt.

Et hymno dicto: exierūt in montē oliueti. Tūc
dicit illis ieſus: Omnes vos ſcandalum patiemi
ni in me in iſta nocte. Scriptum ē enim: Percuti
am paſtorem: ⁊ diſpergentur oues gregis. Poſt
ꝗ̄ autem reſurrexero: precedam vos in galileaꝫ.
Reſpondens autem petrus: ait illi: Et ſi oēs ſcan
dalizati fuerint in te: ego nunquaꝫ ſcandalizabor.
Ait illi ieſus: Amen dico tibi: quia i hac nocte an
teqꝫ gallus cantet: ter me negabis. Ait illi petrus
Etiam ſi oportuerit me mori tecū: non te negabo.
Similiter ⁊ omnes diſcipuli dixerunt.

ORI. Diſcipulos qui acceperant benedictionis panem
⁊ biberant caliceꝫ gratiarū actionis: docebat dominus
pro his omnibus hymnū dicere patri. vnde dicitur: Et
hymno dicto exierunt in mō. oli. vt de alto trāſiret ad al
tū: qꝛ fidelis non poteſt aliquid agere i cōualle. CHRY.
in ho. Audiant quicūqꝫ velut porci ſimpliciter manducā
tes cū ebrietate ſurgunt: cū deceret gratias agere ⁊ i hym
nū menſam deſinere. Audiant quicūqꝫ vltimam orationē
in ſacris myſteriis non expectant. vltima eniꝫ oratio illi-
us hymni ē ſignū. Gratias ergo egit āteꝗ̄ ſacra myſteria
diſcipulis daret: vt ⁊ nos gratias ageremꝰ. Hymnuꝫ di
xit poſtꝗ̄ dedit: vt ⁊ nos hocipſuꝫ faciamꝰ. HIE. Iuxta
hoc exēplū ſaluatoris q̄ pane chriſti ⁊ calice ſaturatus ⁊
inebriatus fuerit: poteſt laudare deuꝫ ⁊ conſcendere mō
tē oliueti: vbi laborum refectio dolorūqꝫ ſolatium ⁊ veri
luminis noticia eſt. HILA. Per hoc etiam oſtenditur ꝙ
homines conſūmati in vniuerſis diuinoꝝ myſteriorum
virtutibus: gaudio exultationeqꝫ cōmuni in celeſtem glo-
riam efferuntur. ORI. Apte etiā mons miſericordie eſt
electus vbi prenunciaturus fuit ſcandalū infirmitatis di
ſcipulorum: iam tunc paratus vt non repelleret diſcipu-
los diſcedentes: ſed vt reciperet reuertentes. vnde ſeq̄-
tur. Tunc dixit il. ieſus. Omnes vos ſcan. patie. in me in
iſta nocte. HIE. Predicit quidē quod paſſuri ſunt: vt cū
paſſi fuerint non deſperent ſalutē: ſed agentes penitentiā
liberentur. CHRY. in ho. In quo etiam docet nos qua-
les ante crucem fuerunt diſcipuli ⁊ quales poſt crucē. Et
enim qui neqꝫ cum chriſto dum crucifigebatur ſtare po-
terant poſt mortem chriſti adamante fuerunt fortiores.
Fuga enim diſcipulorum ⁊ timor demonſtratio eſt mor-
tis chriſti vt confundantur qui hereſi martionis egrotāt.
Si enim neqꝫ ligatus ē neqꝫ crucifixus: vnde petro ⁊ reli
quis apoſtolis incuſſus eſt tantus timor? HIE. Et ſigna-
ter addit: In iſta nocte. quia quō qui inebriantur: nocte in
ebriantur: ſic ⁊ q̄ ſcandalū patiūtur: in nocte ⁊ in tenebris
ſuſtinent. HILA. Huius etiam predictiōis fides aucto-
ritate prophetie veteris continebatur. vnde ſeq̄tur. Scri
ptum eſt enim: percu. paſto. ⁊ diſper. oues gregis. HIE.
Hoc aliis verbis in zacharia propheta ſcriptuꝫ eſt: ⁊ ex
perſona prophete ad deum dicitur: Percute paſtorem ⁊
diſpergentur oues. percutitur autem paſtor bonus vt po
nat animā ſuam pro ouibus ſuis: ⁊ de multis gregibus
errorūꝫ fiat vnus grex ⁊ vnus paſtor. CHRY. in ho.
Hanc autē prophetiaꝫ inducit: ſimul quidem ſuadēs eis
attendere ſemper que ſcripta ſunt: ſimul etiā oſtēdēs quo
niam ſm̄ dei conſilium crucifigebatur: ⁊ vndiqꝫ monſtrās
non alienū ſe eſſe a veteri teſtamēto qui in eo prenuncia-
batur. non autē permiſit eos in triſtibus permanere: ſꝫ et
leta prenunciat dicens: Poſtꝗ̄ autē reſurrexero precedā
vos in galileam. non enim cōfeſtim poſt reſurrectionem
in celo eis apparuit: neqꝫ in longam quandā regioneꝫ vt
eis appareat vadit: ſed in ipſa gente ⁊ in ipſis fere regio-
nibus vt ⁊ hinc crederent: quoniaꝫ qui crucifixus ē: ipſe
eſt qui reſurrexit. Propter hoc etiam ſe in galileam abi-
re dicit: vt a timore iudeorum liberati: crederent ei quod
dicebatur. ORI. Predicit etiam hoc eis vt qui ad modi
cum diſperguntur ſcandalum paſſi: poſt congregentur a
reſurgente chriſto: ⁊ precedente eos in galileam gentiū.
HILA. Sed petrus intantū ⁊ effectu ⁊ charitate chriſti
efferebatur: vt ⁊ imbecillitatē carnis ſue ⁊ fidem verbo-
rum domini non contueretur: quaſi dicta eius efficienda non eſ-
ſent. vnde ſequitur: Reſpondens petrus ait illi: Et ſi oēs
ſcādalizati fuerīt in te: ego nunꝗ̄ ſcādalizabor. CHRY.
in ho. Quid ais o petre? Propheta dixit: Diſpergentur
oues. ⁊ chriſtus confirmauit quod dictum ē: ⁊ tu dicis:
Nequaꝗ̄. Quādo dixit: Unus ex vobis me tradet: timē-
bas ne tu eſſes traditor: ꝗ̄uis nihil tibi tale conſcius eras
nunc autem manifeſte eo dicente: quoniam omnes ſcan-
dalizabimini. ſed quia erutus erat ab anxietate quam de
proditione habuerat: confidens de reliquo dicebat: Ego
nunquam ſcandalizabor. HIERO. Non tamen eſt
temeritas nec mendacium: ſed fides eſt apoſtoli puri

⁊ ardens affectus erga dominum ſaluatorem. REMI. Quod ergo ille dicit preuidendo: iſte denegat amando: vbi moraliter inſtruimur vt quantū cōfidimus de ardore fidei: tantum timeamus de carnis fragilitate. videtur tamē accuſabilis petrus. ⁊ quoniā contradixit: ⁊ qm̄ alijs ſeipſū prepoſuit: ⁊ tertio: quoniā totū ſibi attribuit ꝙ fortiter eſſet perſeueraturus. vt hoc igit̄ in eo ſanaret: permiſit fieri eius caſum: nō impellēs eum ad negandum: ſed eum ſibi deſerens ⁊ naturam humanam de fragilitate conuincens. ORI. vnde alij diſcipuli ſcandalizati ſūt in ieſu: Petrus autem nō ſolum ſcandalizatur: ſed abundātius reliquit vt ter denegaret. vnde ſequitur: Ait illi ieſus: Amē dico tibi: quia in hac nocte antequā gallus cātet: ter me negabis. AVG. de cōcor. euāge. Poteſt aūt mouere ꝙ tam diuerſa nō tm̄ verba: ſed etiā ſententias euāgeliſte premiſerunt: quibus premonitus petrus illam preſūptionem proferret vel cum domino vel pro domino moriendi: ita vt cogant intelligibiliter eum expreſſe preſūptionem ſuam diuerſis locis ſermonis chriſti: ⁊ ter illi a dn̄o reſponſum ꝙ cum eſſet ante galli cantū ter negaturus: ſicut etiā poſt reſurrectionem ter illum interrogat vtrū illum amet ⁊ mādatū de paſcendis ouibus ter precepit. Quid enim habēt hec verba matthei vel ſententie ſimile illis quibus ſcḋm ioānē vel quibus ſcḋm lucā petrus protulit preſūptionem ſuam. Marcus autem pene ipſis verbis hoc cōmemorat quibus ⁊ mattheus: niſi ꝙ diſtinctius quemadmodum futurum eſſet: expreſſit dictum eē a domino: Amen dico tibi quia tu hodie in nocte hac priuſꝙ bis gallus vocem dederit ter me es negaturus. vn̄ nōnullis qui parū attēdūt Marcus videtur non congruere ceteris. tota. n. negatio petri trina ē: que ſi poſt primū galli cantum inciperet: falſum dixiſſe viderentur tres euangeliſte qui dicunt dixiſſe dominū: ꝙ anteꝙ gallus cantaret eum petrus eēt negaturus. Rurſus ſi totā trinam negationem ante peregiſſet ꝙ cantare gallus inciperet: ſuperfluo dixiſſe marcus deprehenderetur ex perſona domini: Priuſquā gallus bis vocē dederit ter me es negaturus. Sed quia ante primū galli cantū cepta eſt illa trina negatio: attenderūt tres euāgeliſte non quando eā completurus eſſet petrus: ſed quādo futura eſſet ⁊ quando inceptura. i. ante galli cantū tota poſſit intelligi: quoniam ante galli cantum tātus timor obſederat mentē qui eā poſſet vſqꝫ ad tertiam negatiōem perducere. Multominus igitur mouere debet: quia trina negatio etiā trinis negantis vocibus ante galli cantum cepta: ⁊ ſi nō ante primū galli cantū peracta ē: tanꝙ ſi alicui diceretur: Anteꝙ gallus cantet ad me ſcribes epiſtolam. in qua mihi ter conuiciaberis: nō vtiqꝫ ſi etiam ante oēm galli cantum ſcribere inciperet: ⁊ poſt primum galli cantum finiret: ideo dicendū erat falſum fuiſſe predictum. ORI. Quereres autē ſi poſſibile erat vt non ſcandalizaretur petrus: ſemel ſaluatore dicente: quoniam oēs vos ſcandalum patiemini in me. Ad quod aliquis reſpondebat: quoniam neceſſe erat fieri quod predictum erat a ieſu. Alius autem dicet: quoniā qui exoratus a niniuitis: que predixerat per ionā nō fecit: poſſibile fuit vt repelleret etiā ſcandalū a petro deprecante. Nunc autē promiſſio eius audax in affectu quidē prōpto: nō ſine prudenti facta eſt ei cauſa: vt non ſolum ſcandalizetur: verū etiam ter denegaret. poſtꝙ autem cum affirmatione iuramēti pronunciauit: dicet aliquis ꝙ nō erat poſſibile vt nō denegaret. Si enim iuramētū erat chriſti amen: mentitus fuiſſet dicendo: Amen dico tibi. ſi verū dixiſſet petrus: quia non te negabo. Uidentur autē mihi ceteri diſcipuli cogitantes ꝓpter primū fuerat dictū Omnes vos ſcandalū patiemini. Ad hoc autē quod dictum ē petro: Amē dico tibi. promiſerunt ſimiliter petro: quia non erāt cōprehēſi in illa ꝓphetia. vnde ſequitur: Ait illi petrus: Etiā ſi oportuerit me mori tecū non te negabo. Similiter ⁊ omnes diſcipuli dixerunt: hic etiam petrus neſcit quid loquatur: Cum ieſu enim mori pro omnibus moriente hominum non erat: quoniam oēs fuerant in peccatis: ⁊ oēs opus habebant vt pro eis alius moreretur: non ipſi pro alijs. RAB. Sed quia intellexerat petrus dominū pre timore mortis eū ſe predixiſſe negaturum: ob hoc dicebat: ꝙ licet periculū imineret: nullo modo ab eius fide poſſet auelli: ⁊ ſimiliter alij apoſtoli per ardorē mentis non timuerūt damnū mortis: ſed vana fuit preſūptio ſine protectione diuina. CHRY. in ho. Hic ergo magnū diſcimus dogma quod non ſufficit deſideriū hominis: niſi diuino aliquis potiatur auxilio.

Tunc venit ieſus cum illis in villam que dicitur gethſemani. Et dixit diſcipulis ſuis: Sedete hic: donec vadam illuc ⁊ orem. Et aſſumpto petro ⁊ duobus filijs zebedei: cepit contriſtari: ⁊ meſtus eſſe. Tunc ait illis: Triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad mortem. Suſtinete hic ⁊ vigilate mecum.

REMI. Paulo ſuperius euangeliſta dixerat: quia hymno iam dicto exijt cum diſcipulis in montem oliueti: ⁊ vt oſtenderet ad quem locum ipſius montis diuerterit: conſequenter adiunxit: Tunc venit ieſus cum illis in villam que dicitur gethſemani. RABA. Lucas dicit: In montem oliueti. Joānes Trās torrentē cedron. quod idem ē quod gethſemani: ⁊ eſt locus in quo orauit ad radicē mōtis oliueti: vbi ortus ē: vbi etiā eccleſia ē edificata. HIE. Gethſemani interpretatur vallis pinguiſſima: in qua iuſſit diſcipulos ſedere pauliſper: ⁊ expectare redeuntē: donec pro cunctis dominus ſolus oraret. ORI. Non enim conueniebat vt ibi caperetur: vbi cum diſcipulis manducauerat paſcha: conueniebat autem ⁊ priuſꝙ proderetur orare: ⁊ eligere locū mundū ad orationem. vnde ſequitur Et dixit diſcipulis ſuis: ſe. hic do. va. il. ⁊ orem. CHRY. in ho. Hoc autem dicit: quia diſcipuli indiuiſibiliter ſequebantur chriſtū. cōſuetudo enim ei erat ſine diſcipulis orare: hoc autē faciebat erudiens nos in orationibus quietem nobis conſtituere ⁊ ſolitudinem querere. DAMA. in li. iij. Sed cum oratio ſit aſcenſus intellectus ad deum. vel petitio decentiū a deo qualiter dominus orabat: Neqꝫ enim aſcenſione que ad deū eſt indigebat intellectus eius ſemel ſcḋm perſonam deo verbo vnitus: neqꝫ ea que a deo ē petitione vnus enim deus ⁊ homo chriſtus eſt. Sed formans in ſeipſo quod noſtrum ē: docuit nos a deo patre petere: ⁊ ad ipſum extendi: ſicut enim paſſiones ſuſtinuit vt triūphans nobis aduerſus eas victoriam tribueret: ita orat nobis viam faciens ad eam que ad deum ē aſcēſione: ⁊ pro nobis omnem iuſticiā implens: ⁊ reconcilians nobis patrem ſuū ⁊ vt principiū ipſum honorans: et monſtrans ꝙ nō eſt deo contrarius. REMI. Cum autē dominus in monte orauit: docuit nos in oratione pro celeſtibus dominum ſupplicare. Cum vero in villa orauit nos inſtruxit vt in oratione ſemper humilitatem ſeruare ſtudeamus. RAB. Pulchre autem appropinquās paſſioni: in valle pinguedinis oraſſe dicitur: vt demonſtraret ꝙ per vallem humilitatis ⁊ pinguedinem charitatis mortem pro nobis ſuſceperit. Moraliter etiam nos inſtruxit: vt non geſtemus cor aridum a pinguedine charitatis. REMI. Appropinquans morti dominus in valle pinguedinis orauit: quia per vallem humilitatis ⁊ pinguedinem charitatis pro nobis mortē ſubijt. Quia vero fidem diſcipulorum ⁊ conſtantiā deuote ſibi voluntatis acceperat: ſed turbandos illos ⁊ diſpergendos preſciebat: ideo iuſſit eos in loco ſedere. nam ſedere requieſcentis eſt: laboraturi enim erant eum negaturi. Qualiter autē progreſſus ſit manifeſtat: cum ſubiungit: Et aſſum. petro ⁊ duobus filijs zebedei: cepit contriſtari ⁊ meſtus eſſe. Illos videlicet aſſumpſit quibus in monte claritatem ſue maieſtatis oſtenderat. HILA. Sed quia dicit: Cepit contriſtari ⁊ meſtus eſſe. hereticorum omnis hic ſenſus ē: vt opinētur metum mortis in dei filium incidiſſe: quia aſſerūt

nō de eternitate prolatū: neqꝫ de īfinitate paterne ſubſtā
tie extitiſſe: ſꝫ ex nihilo per eū: qui oīa creauit effectū: ⁊ iō
in eo doloris anxietas: iō met⁹ mortis: vt q̄ mortē timere
potuit ⁊ mori poſſit. qui vero mori potuit: lꝫ in futurum
erit: nō tū per eum qui ſe genuit ex preterito ſit eternus ꝙ
ſi per fidem capaces euangeliorum eēnt: ſcirent verbum
in principio deum: ⁊ hoc in principio apud deū: ⁊ eandē
eſſe eternitatē gignētis ⁊ geniti. Sed ſi virtutē illā incorru
pte ſubſtantie imbecillitatis ſue forte aſſūptio carnis inſe
cerit: vt ſit ad dolorē infirma: ad mortē trepida iā ⁊ corru
ptioni ſubdita erit: ac ſic eternitate demutata ī metū: hoc
quod in ea eſt poterit aliqñ nō eē. Deus autē ſine mēſura
tēporū ſemper ē: ⁊ qualis ē talis ſemper etern⁹ eſt. Mori
igitur nihil in deo potuit: nec ex ſe metus deo vllus eſt.
HIE. Nos autē ita dicim⁹ hominē paſſibilē a dei filio ſu
ſceptū: vt deitas īpaſſibilis permaneret. Paſſus ē enim
dei filius nō putatiue ſed vere oīa que ſcriptura teſtatur:
ſcdꝫ illud: quod pati poterat. ſcdꝫ. ſ. ſubſtātiā aſſumptam
HILA. i. de trinitate: Puto autē non alia hic ad timēdū
ꝙ paſſionis ⁊ mortis cauſa a quibuſdā pretendit. Inter-
rogo aūt eos q̄ hoc ita exiſtimant: an ratione ſubſiſtat vt
mori timuerit: qui oēꝫ ab apoſtolis timorē mortis expel
lens ad gloriā eos ſit martyrij adhortatus. q̄d eniꝫ ipſe
in mortis ſacramēto doluiſſe exiſtimādus eſt: qui pro ſe
morientib⁹ vitā rependit: Deinde quē dolorē mortis time
ret: poteſtatis ſue libertate moriturus: Si et paſſio hono
rificatura eū erat: quomodo triſtē eū metus paſſionis ef-
fecerat. HILA. Quia ergo meſtū dominū fuiſſe legim⁹
cauſas meſticie reperiam⁹. admonuerat ſupius oēs ſcan
daliçādos: petrū etiā dn̄s ter negaturū eſſe reſpondit: aſ-
ſumptiſqꝫ eo ⁊ iacobo ⁊ ioanne cepit triſtis eē: ergo non
ante triſtis ē ꝙ̄ aſſūmit: ſed oīs metus illis eē cepit aſſū-
ptis: atqꝫ ita non de ſe orta eſt: ſed de eis quos aſſumpſe
rat meſtitudo. HIE. Contriſtabatur ergo dn̄s non timo
re patiendi qui ad hoc venerat vt pateret: ⁊ petrū temeri
tatis arguerat: ſed propter infeliciſſimū Iudā: ⁊ ſcanda-
lū oīuꝫ apoſtolorū: ⁊ reiectionē populi iudeorū: ⁊ euerſio
nē miſere hieruſalē. DAMA. in li. iij. Vel aliter: oīa que
a nō ente ad eē deducta ſūt a conditore: exiſtēdi naturali
ter deſideriū habēt: ⁊ nō exiſtere naturaliter fugiūt: ⁊ de-
us igit̄ verbū homo fact⁹ ē: habuit hoc deſiderium quod
deſiderauit eſcā ⁊ potū ⁊ ſomnū: quib⁹. ſ. conſeruat vita
deſiderās: ⁊ naturaliter in experientia hoꝝ fact⁹: ⁊ econ
trario corruptiuoꝝ amotionē. vñ ⁊ tēpore paſſionis quā
volūtarie ſuſtinuit: habuit mortis timorē naturalē ⁊ triſti
ciā: ē. n. timor naturalis aīa nolens diuidi a corpore pro
pter eā que ex principio a conditore īpoſita ē naturalem
familiaritatē. HIE. Domin⁹ ergo noſter vt veritatē aſſū
pti probaret hominis: vere quidē contriſtat⁹ ē: ſed ne paſ
ſio in aīo illi⁹ dominaretur: per paſſionē cepit contriſtari
aliud eſt eniꝫ contriſtari: ⁊ aliud incipere contriſtari. RE
MI. Deſtruūtur aūt in hoc loco manichei qui dixerunt
illū phantaſticū corpus aſſūpſiſſe: nihilomin⁹ ⁊ illi qui di
xerunt eū verā aīaꝫ nō habuiſſe: ſed loco aīe diuinitateꝫ.
AVG. in lib. lxxxiij. q̄onū: Habem⁹ eniꝫ euangeliſtaruꝫ
narrationes: per quas chriſtū ⁊ natum de beata virgine
maria cognouim⁹: ⁊ cōprehenſū a iudeis: ⁊ flagellatuꝫ ⁊
crucifixū atqꝫ interfectū ⁊ ſepultū in monumēto: que oīa
intelligere ſine corpore nemo poteſt facta eē: nec figurate
accipienda quiſꝙ̄ vel dementiſſimus dixerit: cum dicta
ſint ab eis qui res geſtaſ vt meminerant narrauerūt. Sic
ergo iſti corpus eum habuiſſe teſtantur: ſicut ⁊ eum ha-
buiſſe indicant animā affectiones ille que non poſſunt eſ
ſe niſi in anima: quas nihilominus ei dē euangeliſtiſ nar
rantib⁹ legim⁹: Et miratus ē ieſus: ⁊ irat⁹: ⁊ contriſtatus
AMB. ſuper lucā: Cum ergo in euangelio iſta referunē
non falſo vtiqꝫ referuntur. verū ille hos motus certiſſi-
me diſpenſationis gratia ita cū voluit ſuſcepit animo hu
mano: vt cū voluit factus eſt homo: Habemus quidem
⁊ nos huiuſmodi affect⁹ ex humane conditionis infirmita
te: nō autem ita dn̄s ieſus: cui⁹ infirmitas fuit ex poteſta
te. DAMA. in. iij. lib. Quapropter naturales noſtre
paſſiones ſꝫ naturā ⁊ ſupra naturā fuerunt in chriſto. ſꝫ
naturā enim: q2 permittebat carni pati que propria. ſuper
naturam autē: quia non precedebant in eo voluntatē na
turalia. nihil enim coactum in chriſto cōſideratur: ſꝫ oīa
voluntaria. volens enim eſuriuit: volens timuit ⁊ contri
ſtatus eſt. Et ideo de manifeſtatiōe triſtitie ſubditur. Tūc
ait illis: triſtis ē anima mea vſqꝫ ad mortē. AMBRO.
ſup lucā. Triſtis autē ē: non ipſe ſed aīa. Non enim triſtiſ
ſapientia: non diuina ſubſtātia: ſed aīa. ſuſcepit eniꝫ ani
mā meaꝫ: ſuſcepit corpus meū. HIE. Nō autē propter
mortē: ſed vſqꝫ ad mortē dicitur contriſtat⁹: donec apo
ſtolos ſua liberet paſſione. Dicant qui irrationabilē ieſū
ſumpſiſſe aīaꝫ ſuſpicant: quō contriſtet ⁊ nouerit tempus
triſticie: ꝙuis eniꝫ ⁊ bruta mereant animalia: tñ nō noue
runt nec cauſas neqꝫ tempus vſqꝫ ad quod debeant con
triſtari. ORI. Vel aliter: Triſtis ē aīa mea vſqꝫ ad mor
tē. q. d. Triſtis cepta ē in me: nō ſemꝑ: ſed vſqꝫ ad tempus
mortis: vt cū mortuus fuero peccato: moriar ⁊ vniuerſe
triſticie: cui⁹ principiū tm̄ fuit in me. Sequit̄: Suſtinete
hic ⁊ vigilate mecū. ac ſi dicat: Ceteros quidē iuſſi ſedere
ibi quaſi infirmiores ab agone iſto ſeruans eos ſecuroſ
vos autem quaſi firmiores adduxi: vt collaboretis me-
cum in vigilijs ⁊ orationibus: tamē ⁊ vos manete hic vt
vnuſquiſqꝫ in gradu ſue vocationis conſiſtat: quoniam
omnis gratia quāuis fuerit magna habet ſuꝑiorē. HIE.
Vel nō a ſomno prohibet cui⁹ tēpus nō erat iminente dī
crimine: ſed a ſomno infidelitatis ⁊ corpore mentis.

¶ Et progreſſus puſilluꝫ: procidit in faciē ſuam
orans ⁊ dicēs: Pater mi: ſi poſſibile ē tranſeat a
me calix iſte. Verūtamen nō ſicut ego volo ſed ſi
cut tu. Et venit ad diſcipulos ſuos ⁊ inuenit eos
dormientes: ⁊ dicit petro: Sic non potuiſti vna
hora vigilare mecū: Vigilate ⁊ orate vt nō intretis
in tentationē. Spiritus quidē prōptus ē: caro aūt
infirma. Iterū ſcdo abijt ⁊ orauit dicens. Pater
mi ſi nō pōt hic calix tranſire niſi bibā illū fiat vo
luntas tua. Et venit iterū ⁊ inuenit eos dormiētes
Erant enim oculi eorū grauati: Et relictis illis ite
rum abijt ⁊ orauit tertio eundē ſmonē dicēs.

ORI. Petrum magis de ſe confidentem ⁊ alios addu
xit: vt videant cadentem in faciem ⁊ orantē: ⁊ diſcant nō
magna ſed humilia de ſe ſapere: nec veloceſ eē ad promit
tenduꝫ: ſed ſolliciti ad orandū. ⁊ ideo dicitur: Et progreſ
ſus puſillū. Nolebat enim longe fieri ab eis: ſed iuxta eoſ
conſtitutus orare. ⁊ qui dixerat: Diſcite a me quia mitis
ſum ⁊ humilis corde. laudabiliter ſe humilians cadit in
faciē. vnde ſequitur: Procidit in fa. ſuam orans ⁊ dicens
Mi pater ſi poſſibile eſt: tranſeat a me calix iſte. Mani-
feſtans autem in oratione ſua deuotionem quaſi dilect⁹
⁊ cōplacens diſpoſitionibus patris addidit: Verūtamē
non ſicut ego volo: ſed ſicut tu. Docens vt non orem⁹ fie
ri noſtrā voluntatē ſed dei. ſm autem ꝙ cepit pauere ⁊ tri
ſtari ſm hoc orat calicem paſſionis tranſire: ⁊ non ſicut
ipſe vult: ſed ſicut pater: hoc eſt nō ſm ſubſtantiā eius di
uinam ⁊ īpaſſibilē: ſed ſm naturā humanā ⁊ infirmā. ſu
ſcipiēs enim naturā carnis humane oēs proprietates im
pleuit: vt nō in phantaſia habuiſſe carnē eſtimaretur: ſed
in veritate. Propriū ē autem hoīs fidelis: primū quidē
nolle pati aliquid doloris maxime quod ducit vſqꝫ ad
morteꝫ: q2 homo carnalis ē. ſi aūt ſic voluerit de⁹ acquie
ſcere: quia fidelis ē. nā ſicut multū confidere nō debemus
ne noſtram virtutem videamur profiteri: ſic diffidere nō
debemus: ne dei adiutorij noſtri īpotentiam videamur

pronunciare. Notandū ē autē qm̄ marcus quidē ⁊ lucas
hoc ipſū ſcripſerūt: Joannes aūt oratē ieſū: vt trāſiret ab
eo calix nō introducit: qm̄ hi magis ſm̄ humanā naturā
eius exponūt de eo: ꝙ ſcdm̄ diuinā: Joannes aūt magis
ſcdꝫ diuinā. Aliter autem ieſus videns qualia erant iu-
dei paſſuri petētes eū ad mortē dicebat. Pater ſi poſſibi-
le ē: trāſeat a me calix iſte. HIE. Unde ſignāter dicit. Ca
lix iſte. hoc ē populi iudeoꝝ: qui excuſationem ignorātie
habere nō pñt ſi me occiderit: habentes legē ⁊ prophetas
q̄ vaticinant. ORI. Rurſus videns quanta vtilitas toti⁹
mūdi eēt futura: p paſſionē ipſi⁹ dicebat: Sꝫ nō ſicego vo
lo: ſed ſicut tu. i. ſi poſſibile ē: vt ſine paſſione mea oīa iſta
bona proueniāt: q p paſſionē meā ſunt proūetura: tranſe
at paſſio hec a me: vt ⁊ mundus ſaluet: ⁊ iudei i paſſione
mea non pereāt. Si aūt ſine perditione quorūdā multoꝝ
ſalus nō pōt introduci: q̄tū ad iuſtitiā tuā nō tranſeat. Ca
licē aūt hūc q̄ bibit: paſſionis: in multis locis noīat ſcri-
ptura. Bibit autē calicē totū q̄ patit pro teſtimonio q̄cq̄d
fuerit ei illatū. Effundit aūt accipiēs q̄ denegat ne aliquid
patiat. AUG. de con. euā. Et ne quis euꝫ putaret patriſ
minuiſſe poteſtatē: nō dixit: Si facere pōt: ſed Si fieri po
teſt vel ſi poſſiblle ē: ac ſi diceret: Si vis. fieri. n. pōt qd̄ il
le voluerit. vñ ⁊ lucas hoc ipſuꝫ plani⁹ intimauit. nō enīꝫ
ait: Si fieri pōt: ſed ſi vis. HILA. Uel aliter: nō ait: Trā
ſeat a me calix iſte. hec enīꝫ eēt pro ſe timētis oratio. ꝙ āt
vt a ſe trāſeat rogat: nō vt ipſe pretereat̄ orat: ſed vt in al
terū illud qd̄ ad ſe tranſit accedat. Totus igit̄ ſupra eos q̄
paſſuri erant metus ē: atq̄ ideo pro his orat qui paſſuri
poſt ſe erāt dicēs: Tranſeat calix a me. i. q̄uo a me bibit̄:
ita ab his bibat̄: ſine ſpei diffidentia: ſine ſenſu doloris:
ſine metu mortis. Jō aūt ait: Si poſſibile ē: qꝛ carni ⁊ ſan-
guini horū terror ē. ⁊ difficile eſt eoꝝ acerbitate corpora
non vinci humana. Quod aūt ait: Non ſicut ego volo: ſꝫ
ſicut tu. vellet q̄dē eos nō pati: ne forte i paſſiōe diffidant
ſi cohereditatis ſue gl'iam ſine paſſionis ſue difficultate
mereant̄. Non ergo vt nō patiātur rogat dicens: Non vt
ego volo: ſed vt tu. ait eo ꝙ pater vult vt bibēdi calicis i
eos ex ipſo tranſeat fortitudo: qꝛ ex volūtate patris non
tā per chriſtū vinci diabolū ꝙ̄ et per ei⁹ diſcipulos opor
tebat. AUG. in enchi. Sic igit̄ chriſt⁹ hominē gerēs oſtē-
dit priuatā quādā hois volūtatē: in qua ⁊ ſuā ⁊ nr̄āꝫ figu
rauit: q̄ caput nr̄ꝫ ē: cū dicit: Trāſeat a me. Hec. n. erat hu
mana volūtas ꝓpriū aliq̄d tanq̄ priuatū volēs: ſed quia
rectū vult eē hoīeꝫ ⁊ ad deū dirigi ſubdit: Uerūtm̄ ñ ſicut
ego volo: ſed ſicut tu. ac ſi diceret: videte: in me qꝛ potes
aliq̄d ꝓpriū velle: ⁊ ſi de⁹ aliud velit concedit̄ hoc huma
ne fragilitati. hec vox capitis: ſalus ē toti⁹ corpis. LEO.
papa in ſer. de paſ. Hec vox oēs fideles inſtruit: oēs con
feſſores accēdit: oēs martyres coronauit. Nā q̄s mundi
odia: quis tentationū turbines: quis poſſet perſecutoruꝫ
ſupare terrores: niſi xp̄s in oīb⁹ ⁊ pro oīb⁹ patri diceret
fiat voluntas tua. Diſcāt igit̄ hāc vocem oēs eccleſie filij:
vt cū aduerſitas violēter alicui⁹ tētatiōis icūbit: ſepato ti-
more formidinis: accipiāt tollerātiam paſſionis. ORI.
Puſillū aūt progrediente ieſu ab eis: nec vna hora potue
runt vigilare eo abſente: ꝓpter qd̄ orem⁹ vt nec modicum
aliqñ ieſus progrediat̄. Sequit̄: Et ve. ad diſcipulos ſuoſ
⁊ inuenit eos dormiētes. CHRY. in ho. Quia tēpus in
tēpeſte noctis erat: ⁊ oculi eorum a triſtitia erāt grauati.
HILA. Poſtq̄ ergo ad diſcipulos redit ⁊ dormientes
dep̄hēdit: Petrū arguit. vñ ſequtur: Et dicit petro: ſic non
potuiſti vna hora vigilare mecuꝫ: Petrū ideo pre oībus
ex trib⁹ arguit: qꝛ pre ceteris nō ſe ſcandaliçādum fuerat
gloriat⁹. CHRY. in ho. Sꝫ qꝛ ⁊ alij idē dixerūt: oīum
ē infirmitatē arguit q̄ enīꝫ mori ſimul cū xp̄o elegerāt: ne
q̄ ſimul cū eo potuerūt vigilare. ORI. Inueniens autē
eos dormiētes ſuſcitat v̄bo ad audiēdū: ⁊ precipit vigila
re dicēs: Uigilate ⁊ orate ne intretis in tētationē. vt p̄mū
vigilem⁹ ⁊ ſic vigilātes orem⁹. Uigilat q̄ facit opa bona:
⁊ q̄ ſolicite agit ne in aliqd̄ tenebroſuꝫ dogma incurrat:
ſic. n. vigilātis exaudit̄ oratio. HIE. Impoſſibile eſt hu-
manā aiāꝫ nō tētari. Ergo nō ait: Uigilate ⁊ ora. ne tēte.
ſꝫ ne intretis in tēta. hoc ē ne vos tētatio ſuperet. HILA.
Cur aūt ne in tētationē venirēt admonere eos voluiſſet
orare oñdit dicēs: Spūs q̄dē ꝓmpt⁹ ē: caro auteꝫ īfirma.
Non enīꝫ de ſe hoc dicit: ad eos enīꝫ hic ſmo cōuerſus
ē. HIE. Hoc aūt ē aduerſus temerarios: q̄ qd̄ crediderit
putat ſe poſſe cōſequi. Itaq̄ quātū de ardore mētis con
fidim⁹: tantū de fragilitate carnis timeam⁹. ORI. Hic
conſiderandū ē vtrū ſicut oīuꝫ caro infirma ē: ſic oīuꝫ ſpi
ritus ꝓmpt⁹ ē: an oīuꝫ q̄dē caro īfirma ē: non aūt ⁊ oīum
hominū ſpūs ꝓmpt⁹ ē: ſꝫ tm̄ ſcōꝝ: infideliū aūt ⁊ ſpūs ſe
gnis ē ⁊ caro infirma. Eſt aūt ⁊ alio mō caro īfirma eoruꝫ
ſolū quoꝝ ſpūs ꝓmpt⁹ ē q̄ cū ſpū ꝓmpto opa carnis mor
tificāt. Hos g̃ vult vigilare ⁊ orare: vt nō intrēt in tētatio
nē: qm̄ q̄ ſpiritalior ē: ſolicitior debet eē: ne magnū bonū
ipſi⁹ grauē habeat lapſū. REMI. Uel aliter his verbiſ
oñdit ſe verā carnē ex virgine ſūpſiſſe: ⁊ verā animā ha-
buiſſe. vñ ⁊ nūc dicit ſpūꝫ ſuū promptū eē ad patiēdum:
carnē vero infirmā timere dolorē paſſionis. Sequr: Ite-
rū ſcdo abijt ⁊ orauit dicēs: Pater mi ſi nō pōt calix iſte
trāſire niſi bibā illū: fiat volūtas tua. ORI. Eſtimo ꝙ ca
lix ille paſſiōis oīno a ieſu fuerat trāſitur⁹ ſꝫ cū differen-
tia: vt ſiquidē biberet eū ⁊ ab ipſo trāſiret: poſtmodū ab
vniuerſo genere hoīuꝫ. Si aūt nō biberet eū: ab ipſo qui-
dē forſitā trāſiret ab hoīb⁹ aūt nō trāſiret. Hunc ergo calī
ceꝫ paſſionis volebat q̄dē a ſe trāſire: ſic vt oīno neq̄ gu
ſtaret amaritudinē ei⁹ ſi tm̄ poſſibile eēt: q̄tū ad iuſticiam
dei. Si aūt nō poterat fieri magis volebat vt ſumeret eū
⁊ ſic trāſiret ab eo ⁊ ab vniuerſo hoīuꝫ genere: ꝙ vt ꝯtra
volūtatē paternā bibitionē ei⁹ effugeret. CHRY. in ho.
Quod q̄dē ſecūdo vl' tertio orat: ex affectu ſ. humane in-
firmitatis quo mortē timebat: certificat ꝙ vere fact⁹ ē hō.
Secūdo. n. vel tertio aliq̄d fieri v̄itatis ē maxie demon-
ſtratiuū in ſcripturis. vñ ioſeph dixit pharaoni: Qd̄ vi-
diſtis ſcdo ad eādē rē pertinēs: ſomniū firmitatis iudiciuꝫ
eſt. HIE. Uel aliter: Secūdo orat vt ſi niniue. i. gētilitas
aliter ſaluari nō poteſt: niſi aruerit cucurbita. i. iudea: fiat
volūtas patris: q nō ē contraria filij volūtati dicēte ipſo
p ꝓphetā: vt facerē volūtatē tuā de⁹ me⁹ volui. HILA.
Uel aliter: Paſſuris diſcipulis oēꝫ in ſe corporis noſtri
infirmitateꝫ aſſūpſit: crucīq̄ ſecū vniuerſa quib⁹ infirma
mur affixit: ⁊ ideo trāſire ab eo calix non poteſt: niſi illuꝫ
bibat: quia pati niſi ex eius paſſione nō poſſum⁹. HIE.
Chriſtus ſolus orat pro omnib⁹: ſicut ⁊ ſolus patit̄ pro
vniuerſis. Seq̄t enīꝫ: Et ve. iteruꝫ ⁊ inuenit eos dormi.
Erant enīꝫ oculi eorum grauati. Langueſceb ant enim et
opprimebantur apoſtoloꝝ oculi negatiōe vicina. ORI.
Puto enīꝫ ꝙ non tātū corporū oculi quantuꝫ animarum
grauati erāt. nōduꝫ. n. erat eis ſpūs grauat⁹. vñ nō eos re
prehendit: ſed vadens iterū orauit docens vt non deficia
mus: ſed permaneam⁹ in oratione: donec impetremuſ ea
que poſtulare iaꝫ cepim⁹. vñ ſequtur: Et relictis illis iterū
abijt ⁊ orauit tertio: eundeꝫ ſermonē dicens. HIE. Ter
tio autē orauit: vt in ore duorū vel triū teſtiū ſtaret oē ver
buꝫ. RA. Uel ideo tribus vicibus dñs orauit: vt nos a
peccatis preteritis veniaꝫ ⁊ preſentibus mali tutelā: ⁊ fu
turis periculis cautelaꝫ oremus: ⁊ vt omneꝫ orationem
ad patreꝫ ⁊ ad filium ⁊ ad ſpiritū ſanctum dirigamus: ⁊
vt integer ſpūs noſter ⁊ anima ⁊ corpus ſeruetur. AUG.
de que. euan. Non abſurde etiāꝫ intelligit̄ propter trinaꝫ
tentationē paſſionis ter dominū oraſſe. Sicut enīꝫ tenta-
tio cupiditatis trina eſt: ita tētatio timoris trina ē. Cupi-
ditati que in curioſitate ē opponitur timor mortis. ſicut
enim in illa cognoſcendarū rerū ē auiditas: ita ⁊ in iſta me
tus amittēde talis noticie. Cupiditati vero honoris vel
laudis opponitur timor ignominie ⁊ cōtumeliarū. cupi-
ditati aūt voluptatis opponit̄ timor doloris. REMI.

Uel ter orat pro apoſtolis: ⁊ maxime pro petro qui ter erat eum negaturus.

¶ Tũc venit ad diſcipulos ſuos: ⁊ dicit illis: Dormite iã ⁊ requieſcite. Ecce appropinquauit hora: et filius hoĩs tradet̃ i manꝰ peccatorũ. Surgite eamꝰ Ecce appropinquauit qui me tradet.

HILA. Poſt orationẽ frequẽtẽ: poſt diſcurſus recurſuſ ꝗ multiplices metũ demit: ſecuritatẽ reddit: in requiem. adhortat̃. vñ dicit: Tunc venit ad diſ. ſuos ⁊ ait illis: dormiaz ⁊ requi. CHRY. in ho. Et q̃dẽ tũc vigilare oportebat: ſꝫ hoc dixit: vt oñderet: qm̃ neqꝫ viſuz poſſent ferre futuroꝝ maloꝝ: ⁊ qm̃ eoꝝ nõ indiget auxilio: ⁊ qm̃ oĩno tradi eũ oportebat. HILA. Uel hoc dicit: q2 volũtatem patris de diſcipulis ia ſecurꝰ expectabat: de qua dixerat Fiat volũtas tua: q̃. ſ. tranſiturũ in nos calicẽ bibẽs infirmitatẽ corporis noſtri: ⁊ timoris ſolicitudinẽ: ⁊ ipſũ dolorẽ mortis abſorbuit. ORI. Uel nõ ẽ ille ipſe ſomnus: quẽ iubet nũc diſcipulos ſuos dormire: ⁊ ille q̃ eis ſuperiꝰ ſcribit̃ contigiſſe. Illic eniz dormientes inuenit: nõ requieſcẽtes ſed grauatos oculos habentes: nũc aũt precepit eis nõ ſimpliciter dormire: ſed cũ requie: vt ordo ſeruetur: vt primũ quidẽ vigilemꝰ orãtes vt nõ intremꝰ in tẽtationẽ: vt poſtea dormiamꝰ ⁊ requieſcamꝰ: vt cũ aliq̃s inuenerit locũ dño: tabernaculũ deo iacob: aſcendat ſupra lectũ stratꝰ ſui: ⁊ det ſõnũ oculis ſuis. Forſitã autez ⁊ aĩa nõ poteſ ſemp ſufferre labores: quaſi icarnata remiſſiões aliquas ſine reprehẽſione conſequet̃: q̃ moraliter dormitiones dicũt̃: vt vſqꝫ aliquãtũ tẽporis habẽs remiſſionẽ renouata reſuſcitet. HILA. Quod autẽ ad eos reuertẽs dormienteſqꝫ reperiẽs primuz reuerſus obiurgat: ſcdo ſilet: tertio q̃eſcere iubet: rõ iſta ẽ: ꝙ primũ poſt reſurrectionẽ diſperſos eos: ⁊ diffidentes ac trepidos reprehendit ſecũdo miſſo ſpũ paraclito: grauatis ad contuẽdã euãgelij libertatẽ oculis viſitauit: naz aliquãdiu legis amore detenti: quodã fidei ſõno occupati ſũt. tertio vero .i. claritatis ſue reditu ſecuritati eos q̃etiqꝫ reſtituet. ORI. Poſtꝙ aũt reſuſcitauit eos a ſõno: vidẽs in ſpũ appropinquantẽ iudã traditorẽ: q̃ nõduz videbat̃ a diſcipulis eiꝰ dicit: Ecce appropin. hora: ⁊ filiꝰ homi. tradet̃ in manꝰ peccatorũ. CHRY. in ho. Per hoc aũt qd̃ dicit: Appropinquit hora. oñdit qm̃ diuine diſpoſitionis erat qd̃ gerebatur. per hoc aũt qd̃ dicit: In manꝰ peccatorũ: demõſtrat qm̃ illorũ nequicie hoc opus erat: nõ ꝙ ipſe delicto eẽt obnoxius. ORI. Sed ⁊ nũc in manꝰ peccatorũ tradit̃ ieſus: qñ hi q̃ vident̃ ieſuz credere habẽt eũ in manibꝰ ſuis: cuz ſint peccatores. Sꝫ ⁊ quotieſcũqꝫ iuſtꝰ habens in ſe ieſuz in poteſtate factꝰ fuerit peccatoꝝ: Ieſus ẽ traditꝰ in manus peccatoꝝ. HIE. Poſtꝙ ergo tertio orauerat: ⁊ apoſtolorũ timorẽ ſequente pnĩa ĩpetrauerat corrigendum ſecurus de paſſione ſua pergit ad perſecutores: ⁊ vltro ſe ad interficiẽdũ prebet. vñ ſequit̃: Surgite eamꝰ. q. d. Nõ vos inueniãt q̃ſi timẽtes vltro pergamꝰ ad mortem: vt cõfidẽtiã ⁊ gaudium paſſuri videant. Sequitur. n. Ecce appropinquauit q̃ me tradet. ORI. Non dicit appropinq̃uit mihi: nec. n. ipſi appropiquabat traditor eiꝰ qui ſe elõgauerat peccatis ſuis ab eo. AUG. de concor. euã. Uidet̃ autẽ hic ſmo ſm mattheũ ſibiipſi eẽ contrariꝰ. Quõ eniz dixit: Dormite iã ⁊ requieſcite: cũ cõnectat: Surgite eamꝰ. q̃ velut repugnãtia q̃dã cõmoti conãtur ita pnunciare qd̃ dictũ ẽ: Dormite iã ⁊ requieſcite tanꝙ ab exprobrante: nõ a permittente ſit dictũ: qd̃ recte fieret ſi eẽt neceſſe. Cũ vero marcus ita cõmemorauerit: vt cum dixiſſet: Dormite iã ⁊ requieſcite. adiũgens: Sufficit: ⁊ deinde inferret: Uenit hora. Ecce tradet̃ filiꝰ hoĩs vtiqꝫ intelligitur poſt illud qd̃ eis dictũ ẽ: Dormite iã ⁊ requieſcite: ſiluiſſe dñz aliquãtũ: vt hoc fieret qd̃ pmiſerat: ⁊ nunc intuliſſe: Ecce appropinquauit hora. Propter qd̃ ſm marcũ poſitum ẽ. Sufficit. i. ꝙ iã requieſcitis.

¶ Adhuc eo loquẽte: ecce iudas vnꝰ de duodecim venit: ⁊ cum eo turba multa cũ gladijs ⁊ fuſtibus miſſi a principibus ſacerdotũ ⁊ ſenioribus populi: Qui aũt tradidit eum: dedit illis ſignũ dicens: Quẽcũqꝫ oſculatꝰ fuero ipſe ẽ: tenete eum. Et confeſtiz accedẽs ad ieſum dixit: Aue rabbi. Et oſculatus ẽ euz. Dixitqꝫ illi ieſus: Amice ad quid veniſti? Tũc acceſſerunt ⁊ manus iniecerunt in ieſũ ⁊ tenuerũt eum.

GLO. Quia ſuperiꝰ dictũ ẽ ꝙ dñs vltro ſe perſecutoribus exhibebat: ꝯnter euãgeliſta oñdit quõ ſit a pſecutoribꝰ detentꝰ. vñ dicit: Adhuc eo loquẽte ecce iudas vnꝰ de duodeciz venit. REMI. Unꝰ videlicet numero: non merito. Hoc autẽ dixit ad oñdẽdũ imane facinꝰ illius qui de apoſtolica dignitate factꝰ fuerat pditor. Sequitur: Et cũ eo turba mlta cũ gladijs ⁊ fuſtibꝰ. Ut aũt oñderet euãgeliſta iuidẽtie cã illũ deprehẽſũ ſubiungit: Miſſi a pncĩ. ſacer. ⁊ ſenio. populi. ORI. Põt dicere aliq̃ſ qm̃ ppter multitudinẽ eoꝝ qui iã crediderãt multi venerũt aduerſus eũ timẽtes ne multitudo credẽtiũ de manibꝰ eoꝝ tolleret eũ. Ego autẽ eſtimo ẽt alterã cãz: qm̃ q̃ putabant ĩ beelzebub eycere ſolere demonia arbitrabãtur eũ ex q̃buſdã maleficijs poſſe effugere de medio volẽtiũ eũ tenere. Multi ẽt nũc ſpiritalibꝰ gladijs militant contra ieſũ: varijs. ſ. ⁊ diuerſis de deo dogmatibꝰ. Sequitur: Qui aũt tradi. eũ dedit eis ſignũ dicẽs: Quẽcũqꝫ oſculatꝰ fuero: ipſe ẽ tenete eũ. Signũ ẽ aũt q̃rere cũ ſm faciẽ notꝰ eẽt oĩbꝰ habitantibus in iudea q̃re q̃ſi nõ cognoſcẽtibꝰ effigiẽ eius dedit eis ſignũ? Uenit aũt traditio talis de eo ad nos: qm̃ nõ ſoluz due forme in eo fuerũt: vna ſm quã eũ oẽs videbant: altera ſm quã trãſfiguratꝰ ẽ corã diſcipulis in mõte: ſꝫ etiã vnicuiqꝫ apparebat ſm ꝙ fuerat dignus. ſicut ⁊ de manna ſcriptũ ẽ: ꝙ habebat ſaporem ad oẽz viſuz conuenientem: ⁊ verbũ dei non ſimiliter cunctis apparet. Propter huiuſmodi ergo tranſfigurationes eiꝰ ſigno indigebant. CHRY. in ho. Uel ideo ſignũ eis dedit: q2 multotiens detentus ab ipſis pertranſijt neſcientibꝰ eis: qd̃ ⁊ tũc facturꝰ eẽt: ſi ipſe voluiſſet. Sequitur: Et confeſtiz accedens ad ieſum dixit. Aue rabbi. ⁊ oſculatus ẽ eũ. RAB. Suſcepit dñs oſculũ traditoris: non ꝙ ſimulare nos doceat: ſꝫ ne proditionẽ fugere videatur. ORI. Si autẽ aliquis querat Cur oſculo iudas tradidit ieſu: ſꝫ quoſdã quidẽ voluit reuerentiã ad magiſtrũ ſuare: nõ audẽs manifeſte ĩ eum irruere. ſm alios aũt hoc fecit: timẽſ ne ſi forte ſe manifeſtũ aduerſariũ prebuiſſet: ipſe ei fieret cã euaſionis: cum poſſet ſm opinionẽ eius effugere: ⁊ facere ſe imperuiũ. Ego aũt puto ꝙ omnes proditores veritatis amare veritatem fingentes: oſculi ſigno vtunt̃. Oẽs etiam heretici ſicut ⁊ iudas ieſu dicunt Rabbi: Ieſus autem placabilia reſpondet. vnde ſequitur: Dixitqꝫ illis ieſus: Amice ad quid veniſti? Dicit autẽ amice improperans ſimulationez: hoc. n. noĩe neminẽ bonorũ in ſcripturis cognoſcimus appellatum. ad malũ. n. dicit: Amice quomodo huc intraſti: Amice non facio tibi iniuriã. AUG. in ſer. de paſ. Dicit autẽ Ad quid veniſti? tanꝙ diceret: oſcularis ⁊ inſidiaris: noui quare veneris amicum fingis: cũ proditor ſis. REMI. Siue Amice ad quid veniſti: hoc fac: ſubintelligitur. Sequitur: Tunc acceſſerunt ⁊ manus iniecerunt in ieſum ⁊ tenuerunt eum. Tũc. ſ. quando ipſe permiſit. frequenter enim voluerunt: ſed nõ potuerũt. RAB. Exulta chriſtiane in cõmertio inimicorum tuorum viciſti: quod iudas vendidit: ⁊ quod iudeus emit tu acquiſiuiſti.

¶ Et ecce vnꝰ ex his qui erant cũ ieſu extẽdẽs manum exemit gladium ſuũ ⁊ percutiens ſeruũ principis ſacerdotũ amputauit auriculam eius: Tũc ait illi ieſus: Conuerte gladium tuuz in locũ ſuũ.

Omnes

Omnes enim qui acceperint gladium: gladio pe/ribunt. An putas quia non poſſum rogare patrē meum: ⁊ exhibebit mihi mo do plus q̄ꝫ duodeciꝫ legiones angelorum. Quomodo ergo implebuntur ſcripture: Quia ſic oportet fieri.

CHRY. in ho. Sicut lucas refert: dn̄s in cena diſcipulis dixerat: Qui habet ſaculū tollat ſimiliter ⁊ peraꝫ: ⁊ q̄ non habet vendat tunicā ſuā ⁊ emat gladiū. ⁊ diſcipuli reſponderunt: Ecce gladij duo hic. Conueniens autem erat illic gladios eſſe propter agnū. ſ. paſchalē quē comederāt Audiētes quoqꝫ q̄m venirent perſecutores ad chriſtū capiendū: a cena exeuntes gladios ſumpſerūt in auxilium aduerſus perſecutores: quaſi pro magiſtro preliaturi. vn̄ hic dicitur: Et ecce vnus ex his qui erant cū ieſu extēdēs manū exemit gladiū ſuum. HIE. In alio euangelio ſcriptum ē: ꝙ petrus hoc fecerit eodem ardore quo ⁊ cetera fecit. vn̄ ſeqtur: Et percutiens ſer. prin. ſacer. ampu. auriculā eius. Seruus principis ſacerdotū malchus appellatur: auricula quoqꝫ que amputatur dextera eſt. tranſitorie dicendū ē ꝙ malchus. i. rex quondā populi iudeoꝝ ſeruus factus eſt impietatis ⁊ deuorationis ſacerdotum dextrāqꝫ perdidit auriculam: vt littere veritatē audiat ī ſiniſtram. ORI. Nam ſi videntur legē audire: modo cū ſiniſtro auditu audiunt vmbram traditionis de lege non veritatem. Populus autem ex gentibꝰ ſignificatus ꝑ petruꝫ: per hoc ipſuꝫ quod crediderunt in chriſtū: facti ſunt cauſa vt precideretur iudeorū auditio dextera. RA. Uł petrus non tollit audientibus intelligendi ſenſum: ſed diuino ablato iudicio negligentibꝰ pandit: verū eadē dextera auris in his qui ex eodem populo crediderunt diuina pietate p̄ſtino reſtituta ē officio. HILA. Uel aliter. Seruo principis ſacerdotum auricula ab apoſtolo deſecatur populo. ſ. ſacerdotio ſeruienti. per chriſti diſcipulū inobediens auditus exciditur: ⁊ ad capacitatē veritatis hoc quod erat non audiens amputat. LEO papa in ſer. de paſ. Dominus autē zelantis apoſtoli pium motū progredi vltra nō patitur. vn̄ ſequitur: Tunc ait illi ieſus. Conuerte gladiū tuum in locū ſuū. Contra ſacramētū erat redemptionis noſtre: vt qui mori pro omnibus venerat: capi nollet. Dat ergo in ſe furentibus licentiam ſeuiēdi: ne dilato glorioſe crucis triūpho: ⁊ domiatio diabolica fieret longior: ⁊ captiuitas hūana diuturnior. RA. Oportuit etiā vt actor gratie fideles patiētiā ſuo exēplo doceret: ⁊ potius ad ſuſtinenduꝫ fortiter aduerſa inſtrueret: q̄ ad vindicandum prouocaret. CHRY. in ho. Ad hoc autem vt populo perſuaderetur cominationem addit dicens: Omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt. AVG. contra fauſtum: Ideſt oīs qui vſus fuerit gladio. Ille aūt vtitur gladio qui nulla ſuperioritate aut legitima poteſtate vel iubente vel cōcedente in ſanguinē alicuius armatus. Nam vtiqꝫ dominus iuſſerat vt ferrum diſcipuli eiꝰ ferrent: ſed nō iuſſerat vt ferirent. Quid ergo indignū ſi petrus poſt hoc peccatū factus eſt paſtor eccleſie: ſicut moyſes poſt percuſſuꝫ egyptum factus ē rector ſynagoge. Uterqꝫ eniꝫ non deteſtabili imanitate: ſed emēdabili animoſitate regulā exceſſit: vterqꝫ odio īprobitatis aliene: ſed ille fraterno: iſte dn̄ico. lꝫ adhuc carnali tamen amore peccauit. HILA. Sed non oībꝰ gladio vtentibꝰ mors ſolet eē per gladiū: nā plures aut febris aut aliꝰ accidens caſus abſumit q̄ gladio aut iudicij officio aut reſiſtendi latronibꝰ neceſſitate ſunt vſi. Et ſi ſm̄ ſententiā eius omnis gladio vtēs gladio perimeret: recte ad necem corꝝ gladius eximebatur qui eodem vtebantur ad facinus. HIE. Quo ergo gladio peribit quicunqꝫ gladium ſumpſerit: Illo nempe qui igneus vertitur ante paradiſum: ⁊ gladio ſpiritus qui ī dei deſcribitur armatura. HILA. Recondi ergo gladium precipit dominus: quia eos non humano: ſed oris ſui gladio eſſet perēpturus. REMI. Uel aliter: Qui gladio vtitur ad occidendum hominem ipſe ſue prius malicie moritur gladio. CHRY. in ho. Non ſolum autem mitigauit diſcipulos per cominationem pene: ſed etiam oſtendendo ꝙ voluntarie hoc ſuſtinebat. vnde ſequitur: An putas quia non poſſum rogare patrem meum: ⁊ exhibebit mihi modo plus q̄ duodeciꝫ legiones angelorum: Quia multa humane infirmitatis oſtenderat: non videretur credibilia dicere: ſi dixiſſet ꝙ eos perdere poſſet. Et ideo dicit: An putas quia non poſſum. HIERO. Quaſi diceret: Non indigeo duodecim apoſtolorum auxilio: etiam ſi omnes me defenderent: q̄ poſſum habere. xij. legiones angelici exercitus. Una legio apud veteres ſex milibus hominum complebatur. de. xij. ergo legiōibꝰ. lxxij. milia āgeloꝝ fiunt ī quot gentes hominum lingua diuiſa eſt. ORI. Ex hoc autem demonſtratur: q̄m ſm̄ ſimilitudinem legionum militie mundialis ſunt ⁊ angelorum legiones militie celeſtis militantium contra legiones demonum. militia enim hominis omnis propter aduerſarios intelligit̄ conſtituta. Non autem quaſi indigens auxilio angelorum hoc dicebat: ſed ſm̄ eſtimationem petri volentis ei auxilium ferre. Magis enim angeli opus habent auxilio vnigeniti filij dei q̄ ipſe illorum. REMI. Poſſumus etiam intelligere per angelos romanorum exercitum: cum Tyto enim ⁊ Ueſpaſiano omnes lingue aduerſus iudeam ſurrexerunt: ⁊ impletum eſt: Quia pugnabat pro eo orbis terraruꝫ contra inſenſatos. CHRY. in home. Non ſolum autem per hoc timorem diſcipulorum euacuat: ſed etiā ꝑ hoc ꝙ ſcripturas in medium ītroducit dicens: Quomodo ergo implebuntur ſcripture: quia ſic oportet fieri: HIE. Hec ſententia ꝓmptum ad patiendum demonſtrat animum: ꝙ fruſtra prophete cecinerint: niſi dominus eos vera dixiſſe ſua paſſione aſſeueret.

In illa hora dixit ieſus turbis: Tanq̄ꝫ ad latronem exiſtis cum gladijs ⁊ fuſtibus cōprehēdere me. Quotidie apud vos ſedebam docens ī tēplo: ⁊ nō me tenuiſtis. Hoc autem totū factum ē vt adimplerentur ſcripture prophetarum. Tunc diſcipuli omnes relicto eo fugerunt. At illi tenentes ieſum duxerunt ad cayphan principem ſacerdotum: vbi ſcribe ⁊ ſeniores conuenerant. Petrꝰ autem ſequebatur eum a longe: vſqꝫ in atriū principis ſacerdotū. Et ingreſſus intro: ſedebat cum miniſtris vt videret finem.

ORI. Poſtq̄ dixit petro: Reconde gladium tuum qd̄ eſt patientie: poſtq̄ etiam auriculam reſtituit amputataꝫ ſicut alter dicit euangeliſta: ꝙ ſumme benignitatis initiuꝫ fuerat ⁊ diuine virtutis: ſubditur: In illa hora dixit ieſus turbis. vt ſi preterita beneficia non recordantur vel preſentia recognoſcāt: Tanq̄ ad latronem exiſtis cum gladiis ⁊ fuſtibus cōprehendere me. REMI. Ac ſi diceret: Latronis officium eſt nocere ⁊ latitare. ego vero nemini nocui: ſed plures ſanaui: ⁊ in ſynagogis ſemꝑ docui. Et hoc eſt quod ſubditur: Quotidie apud vos ſedebam in templo docens ⁊ nō me tenuiſtis. HIE. Quaſi diceret: Stultum eſt eum cum gladijs ⁊ fuſtibus querere qui vltro ſe veſtris tradet manibus: ⁊ in nocte quaſi latitanteꝫ per proditorem inueſtigare qui quotidie in templo doceat. CHRY. in home. Ideo autem cum in templo nō tenuerunt: quia non auſi erant propter turbaꝫ: propter qd̄ ⁊ dominus foras exiuit: vt ex loco ⁊ tempore daret eis aptitudinē ſe capiendi. Ex hoc ergo docet quoniam niſi volūtarius permiſiſſet: nequaq̄ eū capere valuiſſent: Deinde euangeliſta queſtionem ſoluit: propter quid dominus capi voluit: cum ſubdit: Hoc autem totum factum ē vt adimplerentur ſcripture prophetaruꝫ. HIE. Foderūt

manus meas ⁊ pedes meos. Et alibi: Sicut ouis ad vi-
ctimā ductus ē. Et in alio loco: Ab iniquitatibus populi
mei ductus eſt ad moꝛtem. REMI. Quia enim omnes
pꝛophete pꝛedixerunt chꝛiſti paſſionē: ideo non poſuit ſi
xum teſtimonium: ſed generaliter dicit impleri vaticinia
omniū pꝛophetarū. CHRY. in home. Diſcipuli autem
qui quando detentus eſt dominꝰ permāſerunt: quādo lo
cutus ē hec ad turbas: fugerūt. vnde ſequitur: Tunc diſci
puli omnes relicto eo fugerunt. ſciebant enim quoniā iā
non erat poſſibile effugere eo ſe voluntarie illis tradente
REMI. In hoc tamen facto demōſtratur fragilitas apo
ſtolorum. qui enim de ardoꝛe fidei pꝛomiſerāt ſe moꝛi cū
eo nunc timoꝛe fugiunt immemoꝛes ſue pꝛomiſſionis. quod
etiā videmus impleri in his qui pꝛo amoꝛe dei magna ſe
pꝛomittunt facturos: ⁊ poſtmodū nō implent: non tamē
deſperare debent: ſed cū apoſtolis reſurgere: ⁊ per peni-
tentiā reſipiſcere. RA. Myſtice autē ſicut petrus qui cul
paꝫ negationis penitentie lachꝛymis abluit: recuperatio
nem eoꝛū oſtendit: qui a martyrio labuntur: ita ceteri di-
ſcipuli fugiētes cautelam fugiendi docent eos qui ſe mi-
nus idoneos ad toleranda ſupplicia ſentiunt. Sequitur.
At illi tenentes ieſum duxerunt ad caypham pꝛincipem
ſacerdotū. AVG. de q̄. euā. Sed tamen pꝛimo ad annā
ductꝰ eſt ſocerū cayphe ſicut ioannes dicit: Ductus ē aūt
ligatꝰ cū adeſſent in illa turba tribunus ⁊ cohoꝛs: vt ioan
nes cōmemoꝛat. HIE. Refert autē ioſephus iſtum cay
phaꝫ vniuſtm̄ anni pontificatum pꝛecio redemiſſe: cum
tamē moyſes deo iubente pꝛeceperit: vt pontifices patri
bus ſuccederent: ⁊ generationis in ſacerdotibus ſeries te
xeretur. non ergo mirū eſt ſi iniquus pontifex iniqua iudi
cet. RA. Conuenit etiam actioni caypha. i. inueſtigatoꝛ
vel ſagax ad implendam ſuam nequitiaꝫ vel vomēs oꝛe:
quia impudens fuit ad pꝛoferendū mendaciū: ⁊ ad per-
petrandū homicidiū. Ideo autem illuc eum adduxerunt
vt cū conſilio omnia facerent. vnde ſequitur: Ubi ſcribe ⁊
ſenioꝛes conuenerant. ORI. Ubi cayphas eſt pꝛīceps
ſacerdotuꝫ illic congregantur ſcribe. i. literati: qui pꝛeſūt
littere occidenti: ⁊ ſenioꝛes non in veritate: ſed in vetuſta
te littere. Sequitur: Petrus autem ſequebatur eum a lon
ge. Non eniꝫ poterat de pꝛoximo eū ſequi: ſed de longin
quo: nec tamē oīno recedens ab eo. CHRY. in ho. Mi
tus eniꝫ erat feruoꝛ petri: qui cū alios fugientes vidiſſet:
non fugit: ſed ſtetit ⁊ intrauit. Si aūt ⁊ ioannes intrauit:
tamē notꝰ erat pꝛincipi ſacerdotū. Longe aūt ſequebat. qꝛ
erat dn̄m negaturus. REMI. Neqꝫ enim negare potuiſ
ſet ſi domino pꝛoximus adheſiſſet. Per hoc etiam ſignifi
catur ꝙ petrus dominum ad paſſionē euntem erat ſecu-
turus. i. imitaturus. AVG. de concoꝛ. euan. Significa
tur etiam eccleſiā ſecutura quidē hoc eſt imitaturam paſ-
ſiones domini: ſed lōge differenter. eccleſia eniꝫ pꝛo ſe pa
titur: at illi pꝛo eccleſia. Seqtur: Et ingreſſus itro ſedebat
cum miniſtris: vt videret finē. HIE. Uel amoꝛe diſcipu
li: vel humana curioſitate ſcire cupiebat quid iudicaret
de domino pontifex: vtrum eum neci addiceret: an flagel
lis ceſuꝫ dimitteret.

Principes autem ſacerdotum: ⁊ omneꝰ conſi
lium querebant falſum teſtimonium contra ieſuꝫ:
vt eum moꝛti traderent: ⁊ non inuenerūt: cuꝫ mul
ti falſi teſtes acceſſiſſent. Nouiſſime autē venerūt
duo falſi teſtes ⁊ dixerunt: Hic dixit: Poſſum de
ſtruere templum dei: ⁊ poſt triduum reedificare il
lud. Et ſurgens pꝛinceps ſacerdotum ait illi: Ni
hil rn̄des ad ea q̄ iſti aduerſū te teſtificāt: Ih̄s aūt
tacebat. Et pꝛinceps ſacerdotum ait illi: Adiuro
te per deum viuuꝫ: vt dicas nobis ſi tu es chꝛiſtus
filius dei. Dicit illi ieſus: Tu dixiſti. Uerūtamen
dico vobis: ammodo videbitis filiuꝫ hominis ſe
dentem a dextris virtutis dei: ⁊ venientem in nubi
bus celi. Tunc pꝛinceps ſacerdotū ſcidit veſtimē
ta ſua dicens: Blaſphemauit. Quid adhuc ege
mus teſtibus: Ecce nunc audiſtis blaſphemiam.
Quid vobis videtur: At illi reſpondētes dixerūt:
Reus ē moꝛtis. Tunc expuerunt in faciem eius ⁊
colaphis eum ceciderunt. alij autem palmas in faci
em eiꝰ dederunt dicentes: pꝛophetiza nobis chꝛi
ſte: quis eſt qui te percuſſit.

CHRY. in home. Congregatis pꝛincipibus ſacerdo-
tum: ⁊ tota peſtilentie conuenticula: volebant ſuis inſi-
dijs iudicij foꝛmam imponere. vnde dicitur. Principes
autem ſacerdotum ⁊ omne conſilium querebant falſuꝫ te
ſtimonium contra ieſum vt eum moꝛti traderent. Sed ꝙ
fictum erat iudicium: ⁊ omnia tumultus ⁊ turbationis
plena: manifeſtatur per hoc quod ſubditur: Et non inue-
nerunt cum multi falſi teſtes acceſſiſſent. ORIGE. Fal-
ſa enim teſtimonia tunc locum habent: quando cum colo
re aliquo pꝛoferuntur. Sed nec coloꝛ inueniebatur qui
poſſet contra ieſum adiuuare mēdacia: quāuis eſſent mul
ti gratiam tribuere volentes pꝛincipibus ſacerdotuꝫ: qḋ
maximam laudem exhibet ieſu: qui ſic omnia irrepꝛehen
ſibiliter dixit ⁊ fecit: vt nullam veriſimilitudinem inueni-
rent in eo repꝛehēſiōis ⁊ mali ⁊ multi aſtuti. Sequit: No
uiſſime autem venerunt duo falſi teſtes ⁊ dixerūt. hic di-
xit: poſſum deſtruere templum dei: ⁊ poſt triduum reedi
ficare illud. HIERO. Quomodo autem falſi teſtes ſūt
ſi ea dicunt que dominum dixiſſe legimus: Sed falſus te
ſtis eſt qui non eodem ſenſu dicta intelligit: quo dicuntur
dominus eniꝫ dixerat de templo coꝛpoꝛis ſui: ſꝫ in ipſis
verbis calumniantur: vt paucis additis vel mutatis qua
ſi iuſtam calumniam faciant. Saluatoꝛ dixerat: Soluite
templum hoc. iſti commutant ⁊ aiunt: Poſſum deſtruere
templum dei. Uos inquit ſoluite: non ego: quia illicituꝫ ē
vt nobiſipſis inferamus manus. deinde illi vertunt: Et
poſt triduuꝫ reedificare illud vt pꝛopꝛie de templo iudai
co dixiſſe videretur. dominus autem vt oſtēderet anima
le inſpirans templum dixerat: Et ego in triduo reſuſcita-
bo illud. aliud eſt edificare: aliud ſuſcitare. CHRY. in
home. Sed quare non attulerunt in mediuꝫ accuſationē
de ſolutione ſabbati. quia multotiens eos ſuper hoc cō
futauerat. HIERO. Ira autem pꝛeceps ⁊ impatiēs nō
inueniens calumnie locum: excutit de ſolio pontificem:
vt veſaniam mentis motu coꝛpoꝛis demonſtraret. vnde
ſequitur: Et ſurgēs pꝛinceps ſacerdotum ait illi: Nihil re
ſpondes ad ea que iſti aduerſuꝫ te teſtificātur. CHRY.
in home. Hoc autem dixit volens ab eo inexcuſabilem
reſponſionem elicere: vt ex ipſa eum caperet. Inutilis aūt
erat excuſationis reſponſio: nullo eam exaudiente. Et
ideo ſequitur: Ieſus autꝫ tacebat. Eteni ſoluꝫ figura iu
dicij ibi erat in veritate autꝫ latronū erat incurſus ſicut
in ſpelunca: ⁊ ideo ſilet. ORIGE. Ex hoc autem loco
diſcimus contēnere calumniantiuꝫ ⁊ falſoꝛuꝫ teſtiuꝫ vo
ces: vt nec reſponſione dignos eos habeamus qui non
conuenientia dicunt aduerſus nos: maxime vbi maius
eſt: libere ⁊ foꝛtiter ſilere: ꝙ defendere ſine vllo pꝛofectu.
HIERONY. Sciebat eniꝫ quaſi deus ꝙcquid dixiſſet
toꝛquenduꝫ ad calumniaꝫ. Quanto ergo ieſus magis ta
cebat ad indignos reſponſione ſua falſos teſtes ⁊ ſacer-
dotes impios: tantomagis pontifex furoꝛe ſuperatꝰ eū
ad reſpondendum pꝛouocat: vt ex qualibet occaſione ſer
monis locuꝫ inueniat accuſandi. vnde ſequitur: Et pꝛin-
ceps ſacerdotuꝫ ait illi: Adiuro te per deuꝫ viuuꝫ vt di-
cas ſi tu es chꝛiſtus filius dei. ORI. In lege quidēꝫ adiu
randi vſuꝫ aliquotiens inuenimus. eſtimo autē quoniam

non oportet vt vir qui vult ſm euangeliũ viuere adiuret alterum. Si enim iurare non licet nec adiurare: ſed ⁊ q̃ reſpicit ieſuʒ imperantem demonibus ⁊ poteſtatem dantẽ diſcipulis ſuper demonia: diceretꝙ ſm poteſtatem datam a ſaluatore non eſt adiurare demonia. Princeps autẽ ſacerdotuʒ peccatum faciebat inſidians ieſu: ⁊ ideo imitabatur proprium patrem: qui bis dubie interrogauit ſaluatorem: Si tu es chriſtus filius dei. vnde quis recte dicere poteſt quoniam dubitare de filio dei vtrum ipſe ſit chriſtus: opus diaboli eſt. Non decebat autẽ dominum ad adiurationem principis reſpondere ſacerdotuʒ quaſi vim paſſum: propter quod nec denegauit ſe filium dei eẽ: nec manifeſte confeſſus eſt. vnde ſequitur: Dicit illi ieſus tu dixiſti. Non enim erat dignus chriſti doctrina: ꝓpterea non eũ docet: ſed verbum oris eius accipiens: in redargutionem ipſius conuertit. Sequit: Verũtamẽ dico vo. ammo. vide. filiũ homi. ſeden. a dex. virtutis dei. Videtur mihi quoniã firmitatem quandã regalem ſignificat ſeſſio filij hominis. iuxta virtutẽ ergo dei qui ſolus ẽ virtus fundatꝰ eſt qui accepit omnẽ poteſtatem a patre ſicut in celo ⁊ in terra. Erit autem quando hanc fundationem videbunt etiam aduerſarij ꝙ a tempore diſpenſatiõis incepit impleri. Viderũt eniʒ eius diſcipuli eũ reſurgenteʒ a mortuis ⁊ per hoc viderunt eũ fundatũ ad dexterã virtutis. Vel q2 ſm longitudinẽ ſempiternã que ẽ apud deuʒ a conſtitutione mundi vſq3 ad finẽ ẽ vnus dies. Nihil ergo mirũ ꝙ hic dicit ſaluator. Ammodo ſpaciũ eſt breuiſſimũ vſq3 ad finem oſtendens: ⁊ non ſolũ ſedentem eum ad dextrã virtutis viſuros ꝓphetabat: ſed etiam venientem in nubibꝰ celi. vnde ſequit: Et veni. in nubibꝰ celi. He nubes ſunt prophete ⁊ apoſtoli chriſti: quibꝰ mãdat ꝓ pluere cũ oportet: ⁊ ſunt nubes celi nõ tranſeuntes: quaſi portãtes imaginẽ celeſtis: ⁊ digne ſunt vt ſint ſedes dei quaſi heredes dei ⁊ coheredes chriſti. HIE. Pontificem aũt de ſolio ſacerdotali furor excuſſerat: eadẽ rabies ad ſcindendũ veſtes ꝓuocat. vnde ſequit: Tunc princeps ſacerdo. ſcidit veſtimenta ſua dicens: Blaſphemauit. Conſuetudinis enim iudaice eſt: ꝙ cũ aliquid blaſphemũ ⁊ quaſi contra deũ audierit: ſcindant veſtimẽta ſua. CHRY. in ho. Hoc igit fecit vt accuſationẽ redderet grauioreʒ: ⁊ qđ verbis dicebat: factis extolleret. HIE. Per hoc aũt ꝙ ſcidit veſtimẽta ſua: oſtendit iudeos ſacerdotalẽ gloriã ꝑdidiſſe: ⁊ vacuã ſedẽ habere pontificis. Dũ eniʒ veſteʒ ſibi diſcidit: ipſũ quo tegebat velamẽtum legis abrupit. CHRY. in ho. Cũ ergo ſcidiſſet veſtimẽta ſua: non fecit ſententiã a ſeipſo ſed ab alijs eã exquirit dicẽs: Quid vobis videt? Sicut in confeſſis peccatis ⁊ blaſphemia manifeſta fieri ſolet: ⁊ quaſi cogens ⁊ violẽtiã iferens ad ſententiam ꝓferendã preuenit auditorẽ dicens: Quid adhuc egemꝰ teſtibꝰ: Ecce nũc audi. blaſphemiã. Que aũt fuit illa blaſphemia: Eteniʒ ante eis congregatis dixerat: Dixit dñs dño meo: ſede a dextris meis: ⁊ interpretatus eſt eis ⁊ ſiluerunt: nec de cetero contradixerunt: qualiter ergo nũc quod dictũ ẽ blaſphemiã vocant. Sequitur: At illi reſpõdẽtes dixerũt: Reus eſt mortis. Ipſi accuſantes: ipſi diſcutientes: ipſi ſententiã proferentes. ORI. Quãtu putas fuit erroris: ipſam principalẽ oiuʒ vitã reã mortis ꝓnũciare. ⁊ per tantorũ reſurgentiũ teſtimonia: nõ reſpicere fontẽ vite de quo in oẽs reſurgentes vita fluebat. CHRY. in ho. Vt aũt venationẽ inuenientes ita ſuam demoſtrabãt ebrietatẽ: ⁊ inſania ferebantur. Sequitur: Tunc expue. in fa. eius: ⁊ cola. eum ceciderũt. HIE. Vt cõpleret quod dictum ẽ: Dedi maxillã meã alapis: ⁊ faciem meã nõ auerti a cõfuſione ſputorũ. Seqtur: Alij autẽ pal. in faci. eiꝰ dede. dicen. Prophetiza no. chriſte: qs eſt qui te percuſſit. GLO. In contumeliã ei hoc dicit: qui ſe prophetã haberi voluit a populis. HIE. Stultum autem erat verberantibus reſpondere ⁊ prophetare cedentẽ: cũ palã percutientis inſania videretur. CHRY. in ho. Attende autẽ ꝙ euangeliſta cum ſũma diligentia q̃ videntur eſſe exprobratiſſima exponit: nihil occultãs aut verecundans: ſed gloriam exiſtimans maximam: dominatorem orbis terrarum pro nobis talia ſuſtinere. Hoc autem legamꝰ continue: hoc noſtre menti inſcribamus ⁊ in his gloriemur. AVG. de q̃. euã. Quod autẽ dictum eſt: Expuerunt in faciem eius ſignificauit eos qui preſentiam gratie eius reſpuunt. Item tanq̃ colaphis eum cedunt: qui ei honores ſuos preferunt. Palmas in faciem eius dant: q̃ perfidia cecati: cum nõ veniſſe affirmant: tãq̃ preſentiam eius exterminãtes ⁊ repellentes.

Petrus vero ſedebat foris i atrio: ⁊ acceſſit ad eum vna ancilla dicens: Et tu cũ ieſu galileo eras At ille negauit corã omnibus dicens: Neſcio qđ dicis. Exeunte autem illo ianuã: vidit euʒ alia ancilla: ⁊ ait his qui erãt ibi: Et hic erat cum ieſu nazareno. Et iterum negauit cum iuramẽto: quia nõ noui hominem. Et poſt puſillũ acceſſerunt q ſtabant ⁊ dixerunt petro: Vere tu ex illis es. Nam ⁊ loquela tua manifeſtum te facit. Tunc cepit deteſtari ⁊ iurare: quia non nouiſſet hominem. Et cõtinuo gallus cantauit. Et recordatꝰ eſt petrus verbi ieſu quod dixerat: priuſq̃ gallus cantet: ter me negabis. Et egreſſus foras fleuit amare.

AVG. de con. euã. Inter predictas dñi cõtumelias trina negatio petri facta ẽ: quam non oẽs euangeliſte eodeʒ ordine narrant. Lucas enim explicat prius tentationẽ petri: tunc demũ contumelias dñi. Sed mattheus ⁊ marcꝰ eas ꝑmo ꝯmemorãt: ⁊ deide petri tẽtationẽ. Sic eni hic ſequit. Petrus vero ſedebat foris in atrio. HIE. Foris ſedebat vt videret exitũ rei: ⁊ non appropinquabat ieſu: ne miniſtris aliqua ſuſpitio naſceretur. CHRY. in ho. Et qui quando detentũ magiſtrũ vidit ſolũ: ita efferbuit vt gladiũ euaginauerit: ⁊ auriculã abſciderit: quando cõtumelias chriſti audiuit negator efficit: ⁊ vilis puelle minas non ſuſtinet. Seqtur enim: Et acceſſit ad eũ vna ancilla dicens: Et tu cum ieſu gali. eras. RA. Quid ſibi vult quia prima eũ prodit ancilla cũ viri magis eũ potuerint recognoſcere: niſi ꝙ iſte ſexus peccare in nece domini videretur: vt eius paſſione redimeret. Seqtur: At ille negauit corã oibꝰ dicens: Neſcio qđ dicis. Palã coram omnibus negauit: qa ſe manifeſtare expauit quod dicebatur ſe neſcire: reſpondit: q2 pro ſaluatore adhuc mori noluit. LEO papa in ſer. de paſ. Ob hoc autem ſicut apparet heſitare permiſſus ẽ: vt in eccleſie principe remediũ penitentie conderet: ⁊ nemo auderet de ſua virtute confidere: quãdo mutabilitatis periculũ: nec beatus petrꝰ potuiſſet euadere. CHRY. in ho. Non ſolũ autẽ ſemel ſʒ ⁊ ſecundo ⁊ tertio negat in breui tempore. vñ ſeqtur. Exeunte aũt eo ianuã: vidit eũ alia ancilla ⁊ ait his q̃ erãt ibi Et hic erat cum ieſu nazareno. AVG de con. euã. Intelligit aũt ꝙ poſtq̃ exijt foras cũ iam ſemel negaſſet: gallus cantauit primũ quod marcus dicit. CHRY. in ho. Vt oñdat ꝙ neq3 vox galli eũ a negatione detinuit. neq3 in memoriã ſue promiſſionis reduxit. AVG. de cõcor. euange. Non aũt foris ante ianuã iterũ negauit: ſed cũ rediſſet ad focũ neq3 eniʒ iã exierat ⁊ foris eum vidit altera ancilla: ſed cũ exiret eũ vidit. i. cum ſurgeret ⁊ exiret animaduertit: ⁊ dixit his q̃ erant ibi. i. qui ſimul aderant ad ignẽ in atrio: Et hic erat cum ieſu nazareno. Ille autem q̃ foras exierat: hoc audito regreſſus eſt: vt ſe quaſi purgaret negãdo. Vel quod eſt credibilius: non audiuit qđ de eo dictum fuerat cuʒ foras exiret: ⁊ poſteaq̃ redijt quod dictum ẽ ei ꝙ lucas cõmemorat: Seqtur: Et iterum negauit cum iuramento: quia non noui hominẽ. HIE. Scio quoſdã pio affectu erga apoſtolũ petrũ locuʒ hunc ita

interpretatoꝛes: vt dicerent petrū hominē negaſſe: non de
uz: ⁊ eſſe ſenſum: Neſcio hominē qꝛ ſcio deū. Hoc ꝗ̄ fri
uolum ſit: prudens lectoꝛ intelligit. ſi enim iſte non nega
uit: ergo mentitus ē dominus qui dixerat: Ter me nega
bis. RAB. In hac autem negatione petri dicimꝰ non ſo
lum abnegare chꝛiſtum: ꝗ dicit eū non eē chꝛiſtum: ſʒ qui
eū ſcit negat ſe eē chꝛiſtianū. AVG. de con. euā. Nunc
iam de tertia negatione inſpiciamꝰ. Sequitur enī: Et poſt
puſil. acceſ. qui ſta. ⁊ dixe. petro: Vere ⁊ tu ex illis es. Lu
cas autem dixit: Interuallo facto q̄ſi hoꝛe vnius ⁊ vt euʒ
conuincant. conſequenter adiungit: Nam ⁊ loquela tua
manifeſtum te facit. HIE. Non quo alterius ſermonis
eēt petrus aut gentis externe: omnes q̄ppe hebꝛei erant
⁊ ꝗ arguebant: ⁊ ꝗ arguebatur: ſed quo vnaqueqꝫ prouin
cia habet ꝓprietates ſuas ⁊ vernaculū loquendi ſonū vi
tare nō poſſit. REMI. Vide aūt ꝙ ſint noxia prauoꝛū
hominū colloq̄a: ipſa q̄ppe coegerūt petrū negare domi
num: quē prius confeſſus fuerat eſſe dei filiū. Seq̄tur enī
Tunc cepit deteſtari ⁊ iurare: qꝛ non nouiſſet hominem.
RAB. Nota qꝛ primum ait. Neſcio q̄d dicis. ſecundo
cū iuramento negat. tertio qꝛ cepit deteſtari ⁊ iurare: qꝛ
nō nouit hominē. Perſeuerare q̄ppe in peccato dat icrē
mentum ſcelerum: ⁊ ꝗ minima ſpernit: cadit in maioꝛa.
REMI. Spiritaliter autē per hoc ꝙ petrꝰ ante primuʒ
galli cantum negauit: illi deſignantur qui ante chꝛiſti re
ſurrectionē nō credebāt eū ee deū eiꝰ moꝛte turbati. Per
hoc autem ꝙ poſt galli cantū negauit: illi deſignantur ꝗ
in vtrāqꝫ domini naturā ⁊ ſm deū ⁊ ſm hominē errant.
Per primā aūt ancillā deſignat cupiditas: per ſecūdam
carnalis delectatio: per illos ꝗ aſtabant: demones intel
liguntur. his enīʒ trahuntur hoīes ad chꝛiſti negationeʒ
ORI. Vel per primā ancillā itelligitur ſynagoga iudeo
rum qui frequenter cōpulerunt denegare fideles: per ſe
cunda congregatio gētium: ꝗ ēt perſecuti ſunt chꝛiſtianos
per tertios ſtantes in atrio: miniſtri hereſum diuerſarum
AVG. de q̄. euā. Ter etiā petrus negauit: nā ⁊ erroꝛ he
reticoꝛū de chꝛiſto tribus generibus terminat. Aut enim
ex diuinitate: aut hūanitate: aut de vtroqꝫ fallitur. RA.
Poſt tertiā autem negationem ſequitur galli cātus: ⁊ hoc
eſt quod ſubdit: Et cōti. gallus cantauit. Per quē doctoꝛ
eccleſie intelligit qui ſōnolentos increpans ait: Euigilate
iuſti: ⁊ nolite peccare. Solet autē ſacra ſcriptura ſepe me
ritū cauſarū per ſtatum deſignare tempoꝛꝫ. vnde petrus
qui media nocte peccauit: ad galli cantū penituit vnde ſe
quitur: Et recoꝛdatus eſt petrus verbi ieſu quod dixerat
Priuſꝗ̄ gallus cantet: ter me negabis. HIE. In alio euā
gelio legimꝰ ꝙ poſt negationē petri ⁊ galli cantū reſpexit
ſaluatoꝛ petrū: ⁊ intuitu ſuo eū ad amaras lachꝛymas ꝓuo
cauit: non enīʒ fieri poterat vt in negationis tenebꝛis ꝑ
maneret: quē lux reſpexerat mundi. vnde ⁊ hic ſequitur:
Et egreſſus foꝛas fleuit amare. In atrio enim cayphe ſe
dens non poterat agere penitentiā. vnde foꝛas egredit
de impioꝛū conſilio vt pauide negatiōis ſoꝛdes amaris fle
tibus lauet. LEO papa: Felices o apoſtole ſācte lachꝛy
me tue: que ad diluenda culpā negatiōis: virtutē ſacri ba
ptiſmatis habuere. Affuit enim dextra domini ieſu chꝛi
ſti: qui labētē te priuſꝗ̄ deciperetis: ⁊ firmitatē ſtandi in
ipſo cadendi periculo recepiſti. cito itaqꝫ ad ſoliditatem
redijt petra: tanꝗ̄ recipiens foꝛtitudinē vt qui tunc in chꝛi
ſti expauerat paſſione: in ſuo poſt ſupplicio non timeret:
ſed conſtans permaneret. CA. XXVII.

Mane aūt facto: cōſilium inierunt oēs
principes ſacerdotū ⁊ ſenioꝛes popu
li aduerſus ieſum: vt euʒ moꝛti trade
rent. Et vinctū adduxerūt eū: ⁊ tradi
derūt pontio pilato pꝛeſidi. Tunc vi
dens iudas qui eū tradidit ꝙ dānatus eēt: penitē
tia ductus retulit triginta argenteos principibus
ſacerdotū ⁊ ſenioꝛibus dicens: Peccaui: tradens
ſanguinē iuſtū. At illi dixerūt: Quid ad nos: Tu
videris. Et proiectis argēteis i tēplo receſſit: ⁊ abi
ens laqueo ſe ſuſpendit.

AVG. de con. euā. Contexuerat ſuperius euangeliſta
narrationē in his que cum domino acta ſunt vſqꝫ ad ma
ne. Sed poſtea redijt ad narrandā petri negationeʒ: qua
terminata redijt ad mane: vt inde cetera ptexeret. Et hoc
eſt quod dicit: Mane aūt facto conſiliū inierunt oēs pꝛi
cipes ſacerdotū ⁊ ſenioꝛes populi aduerſus ieſum: vt eū
moꝛti traderēt. ORI. Putantes per moꝛtē extinguere
eius doctrinam ⁊ fidē apud eos qui crediderunt in eum
quaſi in filiū dei. Talia autem cōtra eū conſiliantes: alli
gauerunt ieſū ſoluentē a vinculis. vnde ſequit: Et vinctuʒ
adduxerunt eū: ⁊ tradiderūt pōtio pilato pꝛeſidi. HIE.
Vide ſolicitudinē ſacerdotū i malū. tota nocte vigilarūt
vt homicidiū facerent: ⁊ vinctū tradiderunt pilato. Ha
bebant enīʒ hunc moꝛē: vt quē adiudicaſſent moꝛti: liga
tum iudici traderent. RAB. Attamē notandū ꝙ nō tūc
primū ligauerunt: ſed mox cōpꝛehēſū in oꝛto: vt ioannes
declarat. CHRY. in ho. Ideo autē eum nō occulte in
terfecerunt: quia non habebāt eius gloꝛie detrahere. mul
ti enim eū admirabant: ⁊ ꝓpter hoc ſtuduerūt publice
⁊ coꝛā hominibꝰ euʒ occidere: ⁊ ideo ad pꝛeſidem eū du
xerūt. HIE. Videns autē iudas dominuʒ adiudicaſſe
moꝛti: preciū retulit ſacerdotibꝰ: quaſi in poteſtate ſua eē
ſꝫ perſecutoꝝ mutare ſententiam. vnde ſequit: Tunc vi
dens iudas qui tradidit euʒ ꝙ damnatus eſſet: penten
tia ductus: retulit triginta argenteos principibus ſacer
dotū ⁊ ſenioꝛibus populi dicens: Peccaui: tradens ſan
guinē iuſtū. ORI. Reſpondeant mihi qui de naturis q̄
dā fabulas introducūt: vnde ē ꝙ iudas cognoſcens pec
catū ſuū dixit: Peccaui: tradens ſanguinē iuſtum: niſi ex
bona plantatione mentis ⁊ ſeminatione virtutis que ſemi
nata ē in qualibet rationali anima: quā non coluit iudas
⁊ ideo cecidit in tale peccatū. Si autē nature pereuntis ē
aliquis hominū: magis huius nature fuit iudas. Et ſiqui
dem poſt reſurrectionē chꝛiſtꝰ hoc dixiſſet iudas: foꝛſitā
erat dicēdū qm̄ cōpulit eū penitere de peccato ipſa virtꝰ
reſurrectionis. Nūc aūt videns eū traditū eē pilato peni
tuit: foꝛſitan recoꝛdatꝰ ꝗ frequenter ieſus dixerat de ſua
reſurrectione futura. Foꝛſitan ⁊ ſathanas qui ingreſſus
in eū fuerat: pꝛeſto fuit ei donec ieſus traderetur pilato.
Poſtꝗ̄ aūt fecit qꝺ voluit receſſit ab eo: quo recedēte pe
nitētiā cape potuit. Sed quomō vidit iudas qm̄ cōdēna
tus ē: nōdum. n. a pilato fuerat īterrogatꝰ: foꝛſitan dicet ali
quis qm̄ cōſideranō mētis ſue vidit exitum rei ex eo qꝺ
traditū aſpexit. Aliꝰ aūt dicet: qm̄ qꝺ ſcriptū ē. Vidēs iu
das q̄ꝛ cōdēnatꝰ ē. ad iudā refert: tūc enīʒ ſenſit malū ſuū
⁊ intellexit ſe cōdēnatum. LEO papa. Dicendo tamen
Peccaui tradens ſanguineʒ iuſtū. in impietatis ſue perfi
dia perſtitit: qui ieſuʒ nō dei filiū: ſed noſtre tantūmodo
conditionis hominē: etiā inter extrema moꝛtis ſue peri
cula credidit: cuius flexiſſet miſericoꝛdiā ſi eius omnipo
tentiam non negaſſet. CHRY. i ho. Vide aūt qm̄ peni
tentiā agit qn̄ completū ē ⁊ finē accepit peccatū. Non enim
permittit diabolus eos qui nō vigilāt videre malū ante
ꝙ perficiāt. Sequit: At illi dixerūt: Quid ad nos: tu vi
deris. REMI. Ac ſi dicant: Quid ad nos ptinet ſi iu
ſtus ē: tu videris. i. opus tuū quale ſit manifeſtabit. Qui
dā aūt coniunctim voluerūt legere hec verba vt ſit ſenſus
cuiꝰ eſtimationis deputaris apud nos ꝗ eum quē tradidi
ſti: iuſtū confiteris. ORI. Recedēte autē ab aliquo dia
bolo: obſeruat tempus iterum: ⁊ poſtꝗ̄ cognouerit ⁊ ad
ſecūdū peccatū induxerit: obſeruat etiaʒ tertie decepti
onis locū. Sicut ille qui primo vxoꝛē pꝛis habuit de hoc